

ČESKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavního soudu

J m é n e m r e p u b l i k y

Ústavní soud rozhodl v plénu složeném z předsedy soudu Josefa Baxy a soudkyň a soudců Lucie Dolanské Bányaiové, Michala Bartoně, Milana Hulmáka, Veroniky Křest'ánové, Zdeňka Kühna, Tomáše Langáška, Jiřího Přibáně (soudce zpravodaje), Kateřiny Ronovské, Dity Řepkové, Martina Smolka, Pavla Šámala, Jana Wintra a Daniely Zemanové o ústavní stížnosti **Jany B. (jedná se o pseudonym)**, zastoupené JUDr. Danielem Bartoněm, LL.M., Ph.D., advokátem, sídlem Ječná 505/2, Praha 2 – Nové Město, proti sdělení Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 20. ledna 2021 č. j. 3 KZN 1114/2020-13 a usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha III, Služby kriminální policie a vyšetřování, 3. oddělení Odboru obecné kriminality ze dne 25. července 2017 č. j. KRPA-175834-210/TČ-2015-001373-THON, za účasti **Městského státního zastupitelství v Praze a Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha III, Služby kriminální policie a vyšetřování, 3. oddělení Odboru obecné kriminality**, jako účastníků řízení, a **A. A.**, zastoupeného JUDr. PhDr. Oldřichem Choděrou, advokátem, sídlem Malá Štěpánská 2033/8, Praha 2 - Nové Město, jako vedlejšího účastníka řízení, takto:

I. Sdělením Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 20. ledna 2021 č. j. 3 KZN 1114/2020-13 a usnesením Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha III, Služby kriminální policie a vyšetřování, 3. oddělení Odboru obecné kriminality ze dne 25. července 2017 č. j. KRPA-175834-210/TČ-2015-001373-THON bylo porušeno základní právo stěžovatelky podle čl. 7 odst. 2 a čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod a čl. 3 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod

II. Sdělení Městského státního zastupitelství v Praze ze dne 20. ledna 2021 č. j. 3 KZN 1114/2020-13 a usnesení Policie České republiky, Obvodního ředitelství policie Praha III, Služby kriminální policie a vyšetřování, 3. oddělení Odboru obecné kriminality ze dne 25. července 2017 č. j. KRPA-175834-210/TČ-2015-001373-THON se ruší.

Odůvodnění:

I. Vymezení věci

1. Stěžovatelka se v obnoveném řízení o ústavní stížnosti (původně vedeném pod sp. zn. IV. ÚS 707/21) domáhá zrušení v záhlaví uvedených rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení. Tvrdí, že porušily její právo na účinné vyšetřování plynoucí z práva na nedotknutelnost osoby, zákazu nelidského a ponižujícího zacházení a práva na soukromí zaručených v čl. 7 a 10 odst. 1 a 2 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) a čl. 3 a 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen „Úmluva“).

II. Skutkové okolnosti případu a průběh dosavadního řízení

2. Dne 6. 5. 2015 zahájila Policie České republiky, Obvodní ředitelství policie Praha III, Služba kriminální policie a vyšetřování, 3. oddělení Odboru obecné kriminality (dále jen „policie“) úkony trestního řízení pro podezření ze spáchání zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku. Jednání, k němuž se vztahovalo uvedené podezření, mělo spočívat v sexuálnímu zneužívání stěžovatelky mezi roky 2002-2014 (kdy jí bylo 17 až 30 let), kterého se měl dopustit kněz římskokatolické církve (nyní vystupuje jako vedlejší účastník). Policie oznámenou trestní věc usnesením ze dne 15. 12. 2015 odložila podle § 159a odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., trestní řád, ve znění pozdějších předpisů, protože se podezření neprokázalo. Dozorová státní zástupkyně Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 9 ke stížnosti usnesení o odložení zrušila jako předčasné a uložila policii, aby věc dál prověřovala.

3. Po doplnění dalších úkonů policie trestní věc usnesením ze dne 10. 1. 2017 znovu odložila. Toto rozhodnutí dozorová státní zástupkyně znovu zrušila usnesením ze dne 27. 2. 2017. Uvedla, že i když znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění naplněny nebyly, policie se měla zabývat také otázkou případného naplnění skutkové podstaty jiného trestného činu. Policie následně změnila právní kvalifikaci prověřovaného jednání na přečin sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku.

4. Usnesením ze dne 25. 7. 2017 policie trestní věc potřetí odložila. Dokazováním se zjistilo, že stěžovatelce byly sexuální styky s vedlejším účastníkem nepříjemné, ubližovaly jí, nevyhledávala je a nechťela je. Vzhledem ke svým povahovým rysům a zjištěné emočně nestabilní poruše osobnosti však nebyla schopna dát zřetelně najevo svůj nesouhlas, ať způsobem verbálním, nebo fyzickým. Odpor, který ve své výpovědi uvedla, nebyl způsobitelný svou intenzitou ani povahou k tomu, aby vedlejší účastník mohl z jejího chování usuzovat, že je myšlený vážně a že intimní styk s ním mít skutečně nechce. Jistý vliv na chování stěžovatelky měla špatná ekonomická situace rodiny. Vedlejší účastník ji finančně i hmotně podporoval ze svých prostředků i z prostředků dárců. Stěžovatelka ale na tuto pomoc neměla zákonný nárok. Podle policie se stěžovatelka rozhodla s pomocí vedlejšího účastníka zajistit hmotné a finanční zajištění své a své rodiny, a z toho důvodu dobrovolně strpěla sexuální obtěžování z jeho strany. V říjnu 2014 na sebe nechala dokonce převést byt v X, ačkoli věděla, že při jeho nákupu se angažoval vedlejší účastník a že sama by na zaplacení kupní ceny bytu neměla prostředky. S vedlejším účastníkem cestovala po farnostech a soukromých objektech, trávila s ním volný čas a přespávala s ním na různých místech. Nikdy nevolala o pomoc, nebránila se fyzicky intenzivně nechťnému styku ani nevyhledala odborné ošetření lékaře na pohotovosti nebo v gynekologické ambulanci. Není zdokumentován jediný případ, kdy by došlo k jejímu poranění nebo k poranění vedlejšího

účastníka. Ve věci se proto nepodařilo prokázat skutečnosti odůvodňující zahájení trestního stíhání pro přečin sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku nebo pro jiný trestný čin. Žádné důkazy svědčící o vině vedlejšího účastníka nejsou a vzhledem k opožděnému oznámení po nich s odstupem času již nemá smysl pátrat.

5. Proti posledně uvedenému usnesení policie stěžovatelka nepodala stížnost. Teprve dne 23. 11. 2020 právně zastoupená stěžovatelka podala „podnět k přezkoumání postupu nižšího státního zastupitelství“ ve věci vedené u Obvodního státního zastupitelství pro Prahu 9. S výsledkem provedeného dohledu Městské státní zastupitelství v Praze (dále jen „městské státní zastupitelství“) seznámilo právního zástupce stěžovatelky sdělením ze dne 20. 1. 2021 (s ohledem na terminologii v nálezu Pl. ÚS 2/25 Ústavní soud i zde používá označení „sdělení“ pro vyřízení podnětu k výkonu dohledu, ačkoli v ústavní stížnosti i usnesení o obnově řízení Pl. ÚS 27/25 se používá termín „vyrozumění“ a český překlad rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva („ESLP“), rozsudku ze dne 12. prosince 2024 ve věci Y. proti České republice, stížnost č. 10145/22, taktéž překládá francouzský termín „rapport“ jako „vyrozumění“).

6. Ve sdělení uvedlo, že hranice mezi trestnými činy znásilnění podle § 185 trestního zákoníku a sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku není vždy zcela zřejmá. K trestnému činu znásilnění městské státní zastupitelství uvedlo, že stěžovatelka projevovala odpor i nesouhlas, kdy vedlejšímu účastníkovi opakovaně se slzami v očích říkala, že to nechce. Intenzivní fyzický odpor ale neuváděla. Nadto postupem času jednání vedlejšího účastníka strpěla vlivem závislosti. Svou roli hrál i delší časový odstup a absence lékařských zpráv o případných zraněních. Městské státní zastupitelství proto nemělo za prokázané, že vedlejší účastník použil fyzickou sílu k překonání odporu stěžovatelky a k jejímu donucení k pohlavnímu styku.

7. Ohledně trestného činu sexuálního nátlaku městské státní zastupitelství dospělo k závěru, že vedlejší účastník, kněz římskokatolické církve, zneužíval svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti a vlivu vůči stěžovatelce. Její závislost využil k uspokojování svých sexuálních potřeb a přiměl ji, aby nikomu o jejich sexuálních praktikách neříkala. Argumentace policie, že stěžovatelka jednala dobrovolně a svobodně, byla podle městského státního zastupitelství v přímém rozporu s dosaženými poznatky z oboru viktimologie. Závěry o dobrovolném jednání vyvrátil zejména znalecký posudek, podle něhož stěžovatelka k vedlejšímu účastníkovi cítila respekt z jeho duchovní, otcovské a pastorační role, ale také vděk za to, že pomáhá finančně její rodině a že se vůči ní samotné chová podpůrně otcovsky.

8. Ohledně naplnění subjektivní stránky trestného činu městské státní zastupitelství částečně přisvědčilo závěru policie, vyslovenému v dřívějších usneseních o odložení věci, že vedlejší účastník nemohl z projeveného nesouhlasu stěžovatelky dovodit jeho vážnost, a proto nejednal v úmyslu donutit ji k pohlavnímu styku násilím. Zásadně však již nesouhlasilo s konstrukcí policie o možnosti vedlejšího účastníka chápat smysl slov stěžovatelky. Vedlejší účastník si byl negativního postoje stěžovatelky velmi dobře vědom, stejně jako si uvědomoval její závislost na své osobě jako duchovním otci a na své finanční pomoci a tuto situaci zneužil ve svůj prospěch. Tyto důvody vedly městské státní zastupitelství k tomu, že usnesení policie o odložení věci vyhodnotilo jako přinejmenším předčasné. Navzdory uvedeným skutečnostem však městské státní zastupitelství neshledalo důvod k vrácení věci obvodnímu státnímu zastupitelství k novému projednání a rozhodnutí. Ze spisového materiálu totiž vyplývá, že k ukončení jednání vedlejšího účastníka nepochybně došlo v roce 2014, pravděpodobně v listopadu, a tudíž trestní odpovědnost za trestný čin

sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku již zanikla uplynutím promlčecí doby pěti let podle § 34 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku.

9. Stěžovatelka podala proti třetímu odložení věci policií a proti sdělení městského státního zastupitelství ústavní stížnost, kterou Ústavní soud usnesením ze dne 12. 10. 2021 sp. zn. IV. ÚS 707/21 odmítl částečně jako zjevně neopodstatněnou (vůči sdělení městského státního zastupitelství) a částečně jako nepřípustnou (vůči usnesení Policie ČR, protože vůči němu stěžovatelka nepodala stížnost).

10. Ústavní soud dospěl k závěru, že městské státní zastupitelství se v rámci výkonu dohledu řádně vypořádalo s námitkami stěžovatelky, která se na základě hájitelného tvrzení o tom, že se stala obětí trestného činu, domáhá vůči státu, aby jí prostředky trestního práva poskytl ochranu proti zásahům do její svobody a důstojnosti, k nimž mělo dojít jednáním vedlejšího účastníka. Uzavřel, že městské státní zastupitelství se nedopustilo žádného pochybení, s nímž by bylo možné spojit zásah do základních práv a svobod stěžovatelky, což platí i pro závěr, že i kdyby se vedlejší účastník skutečně dopustil trestného činu, jeho trestnost již v mezidobí z důvodu uplynutí promlčecí doby zanikla. Podle názoru Ústavního soudu právě sdělením městského státního zastupitelství bylo stěžovatelce současně poskytnuto určité zadostiučinění, a to tím, že bylo zjištěno pochybení policie, která věc odložila navzdory tomu, že zjištěné skutečnosti nasvědčovaly spáchání trestného činu sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku, jehož obětí měla být stěžovatelka. Protože napadeným sdělením o vyřízení podnětu k výkonu dohledu bylo uvedené pochybení zjištěno, nelze podle názoru Ústavního soudu učinit závěr, že tímto sdělením byla porušena uvedená základní práva stěžovatelky (bod 48 usnesení).

11. Stěžovatelka poté podala stížnost k Evropskému soudu pro lidská práva (dále jen „ESLP“). Ten v rozsudku Y. proti České republice rozhodl, že Česká republika porušila své pozitivní závazky plynoucí z čl. 3 a čl. 8 Úmluvy a přiznal stěžovatelce 25 000 € jako náhradu nemajetkové újmy a 4 000 € jako náhradu nákladů řízení.

III.

Argumentace stěžovatelky

12. Stěžovatelka v ústavní stížnosti podotkla, že proti napadenému usnesení o odložení věci nepodala stížnost, protože jí obvodní státní zástupkyně sdělila, že by další stížnost neměla šanci na úspěch. Za účinný opravný prostředek tak považovala až žádost o výkon dohledu adresovanou nejbližší vyššímu státnímu zastupitelství, které se touto žádostí meritorně zabývalo a shledalo ji částečně důvodnou. To, že se městské státní zastupitelství alespoň zčásti ztotožnilo s její argumentací, vnímá jako určité zadostiučinění. Ústavní stížnost přesto podala, neboť vyřízení její žádosti v ní jako oběti sexuálního zneužívání znovu vyvolalo pocit nedosažitelnosti spravedlnosti, tedy, že ať udělá, co udělá, orgány činné v trestním řízení si vždy najdou důvod, pro který její případ nedotáhnou do konce.

13. Stěžovatelka dále namítla, že orgány činné v trestním řízení jednání podezřelého (vedlejšího účastníka) posoudily nedostatečně. Nevypořádaly se se všemi jejími argumenty, nezjistily veškeré podstatné skutečnosti vztahující se k tvrzené trestné činnosti podezřelého a své závěry náležitě neodůvodnily. Svým postupem spočívajícím v nezahájení trestního stíhání proto porušily její výše uvedená práva. Stěžovatelka se domáhá zejména adekvátního pojmenování jednání vedlejšího účastníka.

14. K jejich seznámení došlo v létě roku 2002, kdy stěžovatelka, která měla zájem o církevní nauku, začala krátce před nabytím zletilosti navštěvovat faru, na které vedlejší účastník působil jako kněz. Byl stěžovatelčiným zpovědníkem a duchovním vůdcem. Na faře vypomáhala a hrála na varhany. Právě v tomto období mělo dojít k prvnímu útoku, o němž se však stěžovatelka na žádost vedlejšího účastníka neměla nikomu zmínit. Řekl jí totiž, že by jí stejně nikdo neuvěřil a všichni by vinili ji. Stěžovatelka věděla, že vedlejší účastník je v církevních kruzích brán za velmi váženou osobnost. Sexuálních praktik se měl vedlejší účastník nejdříve domáhat na faře, kde v tu dobu nikdo nebyl, v místnosti, kterou zamkl. Zpočátku se mu údajně snažila vysmeknout, fyzicky se bránila, křičela, plakala a prosila, aby jí neublížoval, ale on odpor vždy překonal. V následujících letech mělo k útokům docházet opakovaně se vzrůstající intenzitou, a to buď na faře, či v automobilu během výjezdů na jiná působiště, kde jej doprovázela a hrávala na varhany. Vedlejší účastník, který byl i přes svůj věk silnější, její odpor vždy překonal. S postupem času už se fyzicky bránit přestala, protože věděla, že to nemá smysl, a jen ho slovně odmítala a plakala. Vedlejší účastník stěžovatelce dával všelijaké dárky a její rodinu finančně podporoval. Její blízcí příbuzní, ve kterých stěžovatelka nenacházela oporu, byli sociálně slabí a na těchto finančních darech měli být mnohdy existenčně závislí. Na přelomu let 2005 a 2006 došlo mezi vedlejším účastníkem a stěžovatelkou poprvé k souloži, čemuž se stěžovatelka, podle svých tvrzení, bránila jak slovně, tak fyzicky, vedlejší účastník měl ale její odpor překonat. Od té doby mezi nimi mělo docházet k sexuálním stykům formou soulože, a to i po dobu studia stěžovatelky na vysoké škole, jehož financování dárce z Německa zajistil vedlejší účastník. Po jejím přestěhování do XX za ní dojížděl. Od garsonky, kterou si pronajímala, měl klíče. Vedlejší účastník jí měl opakovaně připomínat význam jeho finanční podpory, dožadovat se její vděčnosti, citově ji tím vydírat a vyhrožovat, že pokud jeho chování oznámí, s pomocí její rodině přestane a ji zničí. Cítila stále se prohlubující pocit viny a studu. Dané jednání mělo vyústit v její pokusy o sebevraždu v roce 2014.

15. Vedlejší účastník se k sexuálním stykům se stěžovatelkou, až na výjimky, doznal, přikládal jim ovšem jiný význam. Popřel, že by se mělo z jeho strany jednat o vynucené kontakty, neboť k nim podle něj mělo docházet dobrovolně z obou stran. Na podporu svých tvrzení předložil řadu písemností, v nichž mu stěžovatelka projevovala svou náklonnost. Odmítl, že by k jejich sblížení mělo docházet předtím, než dovrší 18 let.

16. Trestní oznámení podala sestra stěžovatelky s časovým odstupem. Po druhém odložení věci policií již stěžovatelka třetí stížnost nepodávala. Ani po uplynutí delší doby však výsledek trestního řízení nedokázala přijmout. Proto s dalším odstupem času podala podnět k výkonu dohledu k městskému státnímu zastupitelství.

17. Městskému státnímu zastupitelství stěžovatelka vytýká, že se nezabývalo možnou kvalifikací jednání vedlejšího účastníka jako trestného činu sexuálního nátlaku i z hlediska § 186 odst. 5 písm. b) trestního zákoníku, což by s ohledem na vyšší trestní sazbu znamenalo uplatnění až patnáctileté promlčecí doby. Nejvyšší soud již před několika lety konstatoval, že toto ustanovení lze použít jen ve vztahu k § 186 odst. 1 trestního zákoníku, a nikoli i § 186 odst. 2 trestního zákoníku (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2017 sp. zn. 8 Tdo 783/2017). S těmito závěry stěžovatelka nesouhlasí. Je přesvědčena o tom, že trestní odpovědnost vedlejšího účastníka promlčena není.

18. Jednání vedlejšího účastníka mělo stěžovatelce způsobit těžkou újmu na zdraví, která má dlouhodobé dopady na kvalitu jejího života, schopnost navazovat jakékoli kontakty, vykonávat běžné aktivity, a to vše v důsledku závažných psychických obtíží zapříčiněných sexuálním zneužíváním. Orgány činné v trestním řízení rovněž pochybily, jestliže

se nezabývaly otázkou, zda vedlejší účastník nezneužíval i jiné osoby. Spáchal-li by i v letech 2014 až 2019 trestný čin, na který zákon stanoví stejný nebo přísnější trest, došlo by k přerušení promlčení.

19. Další skupinou námitek stěžovatelka brojí proti údajnému nesprávnému a nedostatečnému hodnocení pojmových znaků trestného činu znásilnění městským státním zastupitelstvím. Pro orgány činné v trestním řízení bylo zřejmě obtížné právně kvalifikovat jednání vedlejšího účastníka a charakter jeho dlouhodobého vztahu se stěžovatelkou, který se vůbec nepokusily uchopit v jeho komplexnosti. Tím rezignovaly na možnost účinného vyšetření jeho trestné činnosti. Městské státní zastupitelství se rozhodlo přehodnotit posouzení jednání, které stěžovatelka strpěla pod vlivem závislosti, neboť naplnění znaků sexuálního nátlaku považovalo z pohledu důkazní situace za prokázané. Z hlediska účinného vyšetřování a kriminalizace sexuálních deliktů není takový postup sám o sobě problematický, avšak stěžovatelka napadá kromě jiného i závěr, že trestní stíhání takového deliktu (z důvodů na straně orgánů činných v trestním řízení) je promlčeno.

20. Není-li možné trestně stíhat vedlejšího účastníka pro trestný čin sexuálního nátlaku, pak bylo podle stěžovatelky třeba zvažovat, zda jeho jednání nenaplnilo znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění, u něhož jsou stanoveny delší promlčecí doby. To platí tím spíše za situace, kdy městské státní zastupitelství výslovně uznalo, že neexistuje jasná hranice mezi těmito trestnými činy. V posuzované věci existují hájitelná tvrzení o naplnění jednotlivých znaků skutkové podstaty trestného činu znásilnění. Orgány činné v trestním řízení nevěnovaly dostatečnou pozornost nesouhlasu stěžovatelky. Městské státní zastupitelství jej sice považovalo za prokázaný, stejně jako skutečnost, že vedlejší účastník si byl vědom negativního postoje stěžovatelky ke vzájemným sexuálním aktivitám, nespátrávalo v tom ale naplnění skutkové podstaty trestného činu znásilnění. Vedlejší účastník totiž nemusel překonávat fyzický odpor stěžovatelky. Taková úvaha je v rozporu s rozhodovací praxí obecných soudů, podle které postačuje, že pachatel musela být zjevná nevole oběti s jeho jednáním (např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2014 sp. zn. 8 Tdo 775/2014, ze dne 26. 3. 2014 sp. zn. 11 Tdo 294/2014 a ze dne 24. 8. 2011 sp. zn. 3 Tdo 929/2011).

21. Stěžovatelka ve své výpovědi ze dne 8. 6. 2017 uvedla: "My jsme měli na faře kancelář. Na faře byli lidi. Když zrovna byli všichni pryč, tak on přišel, zamkl v kanceláři, napasoval mě do rohu v kanceláři, držel mě v rohu ve stoje, sahal mi na prsa a ukájel se prakticky sám. Držel mě tam silou. Snažila jsem se mu vysmeknout. Neměla jsem kudy z toho rohu se vysmeknout.". Takto popsané jednání (a údajně i řada dalších) má všechny znaky donucení k pohlavnímu styku násilím, orgány činné v trestním řízení je však vůbec nehodnotily ani je neučinily předmětem podrobnějšího dokazování (např. formou vhodných otázek na vedlejšího účastníka nebo na další osoby, které se na faře vyskytovaly).

22. Orgány činné v trestním řízení měly pochybit i tím, že nezkoumaly možné naplnění skutkové podstaty trestného činu znásilnění prostřednictvím pohrůžky jiné těžké újmy, kterou stěžovatelka vnímala v tvrzení vedlejšího účastníka, že ji zničí. Charakter pohrůžky nutno hodnotit z pozice konkrétní oběti s přihlédnutím k jejím osobním poměrům, vyspělosti, zkušenostem, psychickému stavu apod. Orgány činné v trestním řízení se však perspektivou stěžovatelky přiměřeným způsobem nezabývaly a ve svých rozhodnutích ji odmítly jako iracionální. Přitom je ze shromážděných důkazů zřejmé, že stěžovatelka ze svých nevelkých příjmů sama finančně podporovala svou rodinu. Na brigádu do kostela chodila z důvodu, aby její rodina nepřišla o sociální podporu. Újmu své rodiny pocítovala

jako újmu vlastní. I obvodní státní zástupkyně vzala za nesporné, že se vedlejší účastník pokoušel v neprospěch stěžovatelky ovlivňovat lidi, kterým se s prožitou zkušeností svěřila.

23. K jednotlivým aktům pomoci, způsobu jejich prezentace i nátlaku na osobu stěžovatelky se ve spisu nachází nezanedbatelné množství důkazů. Stejně tak je ale ve spisu řada důkazů o tom, že se stěžovatelka opakovaně snažila vedlejšímu účastníkovi jeho "dary" vrátit a že se na ni snažil systematicky vyvíjet nátlak, aby je přijímala. Není podstatné, zda stěžovatelka či její rodina měly právní nárok na tato plnění a zda je výsledný stav obsažený ve vyhrůžce v souladu s právem, nýbrž jakým způsobem vedlejší účastník s tímto výsledkem zacházel. Použití hrozby ukončení pomoci od vedlejšího účastníka k tomu, aby stěžovatelku donutil k pohlavnímu styku, mělo být způsobilé naplnit skutkovou podstatu trestného činu znásilnění.

IV.

Vyjádření účastníků řízení a replika stěžovatelky

IV. 1. Vyjádření v původním řízení o ústavní stížnosti

24. Původní soudce zpravodaj si vyžádal příslušný spis vedený u policie a vyzval účastníky řízení i vedlejšího účastníka řízení k vyjádření se k ústavní stížnosti.

25. Městské státní zastupitelství ve vyjádření ze dne 2. 8. 2021 uvedlo, že se plně ztotožňuje s usnesením Nejvyššího soudu sp. zn. 8 Tdo 783/2017, včetně důvodů, proč nelze u základní skutkové podstaty sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku použít vyšší trestní sazbu podle § 186 odst. 5 trestního zákoníku.

26. V rámci dohledu řešilo i otázku, zda některá jednání vedlejšího účastníka nenaplnila skutkovou podstatu trestného činu znásilnění podle § 185 trestního zákoníku. V posuzované věci se nepodařilo prokázat, že by stěžovatelka byla donucena k pohlavnímu styku násilím, a nelze předpokládat, že by opakovaným výsledkem vedlejšího účastníka mohlo dojít k objasnění věci. Namítá-li stěžovatelka, že orgány činné v trestním řízení dostatečně nezkoumaly možné naplnění skutkové podstaty trestného činu znásilnění prostřednictvím pohrůžky těžké újmy, nelze přehlédnout, že tuto těžkou újmu spatřuje v tom, že pokud by se vedlejšímu účastníkovi nepodvolila, přestane pomáhat její rodině a v případě oznámení ji zničí mezi přáteli v církvi. Podle městského státního zastupitelství zde však šlo o zneužití závislosti vedlejším účastníkem, který si byl stavu závislosti stěžovatelky na jeho osobě velice dobře vědom a právě za pomoci různých darů a svého postavení v katolické církvi tento stav závislosti udržoval či rozvíjel, čímž stěžovatelku přiměl k pohlavnímu styku. Jeho jednání tak nenaplnilo znaky skutkové podstaty trestného činu znásilnění, nýbrž trestného činu sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku. Základní práva stěžovatelky nebyla napadenými rozhodnutími porušena.

27. Policie ve vyjádření ze dne 2. 8. 2021 zopakovala závěry uvedené v jí vydaném usnesení, které je napadeno ústavní stížností.

28. Vedlejší účastník ve vyjádření ze dne 30. 8. 2021 označil ústavní stížnost za nepřipustnou, neboť stěžovatelka proti usnesení policie nepodala stížnost. Není přitom rozhodný důvod, pro který tak neučinila. Stěžovatelka ostatně ničím neprokazuje své tvrzení ohledně vyjádření státní zástupkyně, že stížnost nemá podávat.

29. Ke skutkovým tvrzením stěžovatelky vedlejší účastník zdůraznil, že došlo-li k nějakým intimním projevům sblížení, bylo to vždy vzájemné a nebyl v tom jakýkoli náznak násilí či nátlaku. O hezkém vztahu mezi ním a stěžovatelkou svědčí i některé písemnosti, v nichž stěžovatelka jejich vztah popsala, například její řádky na rubu fotografie z promoce nebo dopisy na rozloučenou, které sepsala před pokusem o sebevraždu. Nikdy stěžovatelce netvrdil, že jí nikdo nebude věřit, ani ji nevydíral. Dárky jí dával nezištně a její rodině pomohl s koupí bytu, k čemuž poskytl i své úspory.

30. Uvedená vyjádření Ústavní soud zaslal stěžovatelce, která využila možnosti na ně reagovat podáním ze dne 14. 9. 2021. Stěžovatelka se již v ústavní stížnosti vypořádala s argumentací, kterou účastníci řízení zopakovali ve vyjádřeních. Shrнула důvody, které ji vedly k formulování dopisu na rozloučenou právě tohoto obsahu. Přání a fotky, jejichž texty mají podle vedlejšího účastníka svědčit o vzájemnosti vztahu, si měl vyžádat vedlejší účastník. Zřejmě předpokládal, že by se mu to mohlo v budoucnu hodit. Z vyjádření vedlejšího účastníka je zřejmé, že považuje své jednání vůči stěžovatelce za zcela souladné s právem. Vůbec však nereflektuje skutečnosti, ze kterých je zřejmý veřejný zájem na řádném vyšetření předmětného jednání a autoritativním rozhodnutí zákonného soudu o tom, zda jím byl spáchán trestný čin.

IV. 2. Vyjádření v obnoveném řízení o ústavní stížnosti

31. Městské státní zastupitelství uvedlo, že právní posouzení skutkového stavu se vyvíjelo v čase. V obecné rovině vyústilo v přijetí nové právní úpravy, na kterou existují různé názory. Pochybení ve spojitosti s okolnostmi, jež vedly k promlčení trestního stíhání v posuzované věci, již bylo konstatováno. Potenciál ke změně skutkových zjištění je podle názoru účastníka již vyčerpán. S původním právním posouzením se přitom původně ztotožnil i Ústavní soud. ESLP se přiklonil k přísnější právní kvalifikaci a přiznal stěžovatelce citelnou kompenzaci. K další kompenzaci pak otevřel cestu Ústavní soud. Je zřejmé, že znak „zneužití bezbrannosti“ je ve světle judikatury ESLP vykládána extenzivněji. Dokládají to údajně i aktuální učebnicové a komentářové příklady judikатурních skutků posouzených jako trestný čin poškození cizích práv podle § 181 trestního zákoníku, přestože i v těchto případech bylo možné na straně obětí spolehlivě dovozovat bezbrannost obětí – v daném případě docílenou zneužitím jejího omylu. Samotnou extenzi, o níž stěžovatelka usiluje, by účastník nepovažoval za problematickou tehdy, pokud by nebyla nástrojem docílení postihu poté, co k postihu podle skutkové podstaty, která na posuzované jednání v podstatě plasticky dopadá, není již možné přistoupit z důvodu promlčení trestního stíhání. Účastník se tak ztotožňuje s názorem vysloveným v odlišném stanovisku k předchozímu rozhodnutí, jímž Ústavní soud povolil obnovu řízení. Městské státní zastupitelství navrholo, aby Ústavní soud věc opětovně odmítl, nebo aby rozhodl obdobně jako v případě sp. zn. Pl. ÚS 17/24.

32. Policie odkázala na vyjádření k návrhu na povolení obnovy řízení. V něm uvedla, že v rámci prověřování trestního oznámení navrhovatelky policie provedla dokazování jejím výsledkem, výsledkem podezřelého, svědků, posudkového lékaře a vzhledem k duševnímu stavu stěžovatelky i znaleckým posudkem. Proběhlo i jednání na Pražské arcidiecézi s dalšími církevními hodnostáři, při němž se ukázalo, že je téměř nemožné prolomit zpovědní tajemství. Konkrétně zpovědník podezřelého byl nucen odmítnout sdělit, o čem s ním při zpovědi podezřelý hovořil. Shromážděné dokazování vedlo policejní orgán k závěru, že jednáním podezřelého nebyla naplněna skutková podstata zvláště závažného zločinu znásilnění podle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), b) trestního zákoníku, neboť odmítnutí „praktik“ podezřelého stěžovatelkou neproběhlo způsobem, který by byl zjevný. Ze znaleckého posudku vyplynulo, že stěžovatelka se léčila na psychiatrii již od věku 8 let,

trpí závažnými duševními poruchami, pro které jí byl přiznán invalidní důchod a které nevznikly v příčinné souvislosti s jednáním podezřelého. Ani dalším dokazováním, provedeným po změně právní kvalifikace skutku na přečin sexuálního nátlaku podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku, se nepodařilo zjistit důkazy, které by policii opravňovaly k zahájení trestního stíhání. Stěžovatelka si proti odložení věci nepodala stížnost. Vzhledem k tomu, že úkony trestního řízení byly zahájeny dne 6. 5. 2015 a přečin sexuálního nátlaku se dle § 34 odst. 1 písm. d) trestního zákoníku promlčuje za pět let, trestní stíhání již nelze zahájit. Stěžovatelka měla po celou dobu údajné trestné činnosti možnost obrátit se na orgány trestního řízení. Oznámení však za ni podala s velkým časovým odstupem její sestra. Sama by jej údajně nepodávala. Z XXX oblasti, kde jí a její rodině podezřelý zajistil bydlení, měla možnost kdykoliv odejít a požádat o přidělení bytu. Této možnosti nevyužila a přijala byt, který jí zařídil vedlejší účastník. Ten byl dle spisového materiálu údajně odvolán z funkce duchovního ve XXX farnosti, byly mu odňaty pravomoci faráře, nesmí provádět zpověď svatou ani nesmí sloužit církevní obřady. Jeho věc byla předána Diecéznímu soudu litoměřické diecéze se sídlem v Liberci. Nejenže uplynula promlčecí doba, ale s ohledem na časový odstup od ukončení skutku by beztak nebylo možné zajistit žádné použitelné stopy.

33. Vedlejší účastník uvedl, že vzal na vědomí rozhodnutí ESLP a nevzdává se postavení vedlejšího účastníka.

34. Uvedená vyjádření zaslal Ústavní soud stěžovatelce na vědomí. Stěžovatelka v replice vyslovila nesouhlas s vyjádřením městského státního zastupitelství. Předmětem ústavní stížnosti je totiž také výklad trestněprávních norem, kterým orgány činné v trestním řízení dekriminalizovaly sexuální jednání, jehož je stěžovatelka obětí a z toho plynoucí otázka rezignace orgánů činných v trestním řízení na jejich úlohu. Stěžovatelka připomíná význam redefiniční novely trestního zákoníku zákonem č. 166/2024, která znamená vyjasnění právní úpravy (nikoli její zpřísnění) ve smyslu, ve kterém měla být vykládána již dříve. Městské státní zastupitelství a obdobně i disent ústavních soudců a soudkyň k usnesení Ústavního soudu o obnově řízení v projednávané věci ze dne 10. 9. 2025 považují potenciál ke změně či doplnění skutkových zjištění za vyčerpaný. Disent navíc dodává, že se trestní řízení ocitlo v důkazní nouzi a že jde jen o tvrzení proti tvrzení, s čímž stěžovatelka nesouhlasí. Takový závěr je podle ní v rozporu s trestním spisem i se zjištěními městského státního zastupitelství. Navíc v mezidobí údajně došlo k posunu na straně církve ve vztahu k obětem sexuálního násilí obecně i konkrétně ve vztahu ke stěžovatelce. Kongregace pro nauku víry se 10. 1. 2022 rozhodla v případě vedlejšího účastníka nezrušit promlčení podle církevního práva, ale instruovala litoměřického biskupa k vydání trestního příkazu, což také tehdejší biskup Jan Baxant dne 21. 1. 2022 učinil a současný biskup Stanislav Příbyl ho dne 15. 9. 2024 rozšířil. Jednání vedlejšího účastníka bylo v letech 2023-2025 rovněž předmětem vnitřního šetření hnutí Focolare, které vyústilo v propuštění vedlejšího účastníka z hnutí a v omluvu stěžovatelce. Z těchto skutečností je zřejmé, že církevní orgány nemají důvodné pochybnosti o tom, že se vedlejší účastník vůči stěžovatelce dopustil závažného nevhodného jednání a že v tomto ohledu mohou být k dispozici důkazy způsobilé posunout skutková zjištění učiněná orgány činnými v trestním řízení v roce 2017.

V.

Procesní předpoklady řízení před Ústavním soudem

35. Ústavní soud posoudil splnění procesních předpokladů řízení. Shledal, že ústavní stížnost byla podána včas oprávněnou stěžovatelkou, která byla účastníkem řízení, v němž byla vydána usnesení a sdělení napadená v ústavní stížnosti. Ústavní soud je k jejímu

projednání příslušný. Stěžovatelka je právně zastoupena advokátem v souladu s § 29 až 31 zákona o Ústavním soudu.

36. Stěžovatelka tvrdí, že je poškozenou, resp. obětí trestného činu, a k ochraně svých základních práv a svobod podala ústavní stížnost proti usnesení o odložení věci podle § 159a odst. 1 trestního řádu. Tvrdí, že orgány činné v trestním řízení nedostály povinností odpovídajícím jejím právu na účinné vyšetřování.

37. Předmětem posouzení je právo poškozené na účinné vyšetřování a splnění povinnosti státu jej provést. Právo na účinné vyšetřování je přitom jen jedno, a nelze na něj nahlížet odděleně podle jednotlivých fází trestního řízení.

38. Usnesení o odložení věci policií může být následně zrušeno uplatněním procesních prostředků poškozeného nebo i zásahem dozorového státního zástupce (ex officio). Trestní řízení po dvou usneseních policie o odložení přes dvojí napadení stížností stěžovatelkou zůstalo ve fázi prověřování. Třetí usnesení o odložení věci již stěžovatelka stížností nenapadla a ani dozorová státní zástupkyně nevyužila možnosti zrušit jej do 30 dnů od jeho doručení pro nezákonnost nebo neodůvodněnost [podle § 174 odst. 2 písm. e) trestního řádu]. V této souvislosti samozřejmě nelze zohlednit tvrzení stěžovatelky, podle kterého jí státní zástupkyně sdělila, že by podání další stížnosti nemělo význam. Nelze však zároveň pominout, že stěžovatelka splňuje zákonné znaky zvláště zranitelné oběti podle § 2 odst. 4 písm. d) zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů. Toto postavení není podmíněno vedením trestního řízení a nezaniká ani v případě, kdy byla věc odložena (§ 3 odst. 1 uvedeného zákona). U zvláště zranitelných obětí nekonsenzuálních sexualizovaných aktů je třeba při posouzení okolností uplatnění prostředků ochrany jejich práv reflektovat jejich psychický stav, emoční zatížení a specifické individuální důsledky těchto trestných činů, který se typicky projevuje se zpožděním a v různé intenzitě (srov. Vaicová, J. Z násilnění jako nekonsenzuální pohlavní styk: redefinice skutkové podstaty trestného činu, nebo její pouhá precizace? *Trestněprávní revue*, 2024, s. 3 – 4 a tam citovanou literaturu). Nepříznivý psychický stav stěžovatelky se projevil i pokusy o sebevraždu a hospitalizací, což mohou být reakce na viktimizaci – ať již primární či sekundární.

39. Za této situace stěžovatelka, již právně zastoupená advokátem, který ji zastupuje dosud, s odstupem času podala podnět k dohledovému státnímu zastupitelství podle § 12d zákona o státním zastupitelství. Tento dohled má specifický charakter, neboť se nachází mimo instanční přezkum, není klasickým opravným prostředkem v dispozici poškozeného, nepodléhá lhůtám a není upraven v trestním řádu (srov. Frček, M. § 12d [Instanční dohled]. In: Bradáčová, L. a kol. *Zákon o státním zastupitelství*, Praha: C. H. Beck, 2023, s. 143 a násl.).

40. Ústavní soud v nálezu sp. zn. I. ÚS 1565/14 dospěl k závěru, že podnět k výkonu dohledu nejbližšího vyššího státního zastupitelství je obecně účinným opravným prostředkem pro osobu, která namítá závadný postup v šetření k odhalení skutečností nasvědčujících tomu, že byla obětí spáchaného trestného činu, a je jej nutno propříště vyčerpat před podáním ústavní stížnosti v souladu s § 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu. Tento závěr je v situaci, kdy se jedná o ústavní stížnost podanou poškozeným v případě přezkumu již ukončeného trestního řízení, v judikatuře Ústavního soudu opakovaně potvrzován (srov. z nedávné doby nálezy ze dne 2. 4. 2025 sp. zn. IV. ÚS 3248/24, nálezy ze dne 3. 9. 2025 sp. zn. IV. ÚS 2582/24, usnesení ze dne 23. 5. 2025 sp. zn. II. ÚS 1405/25 a řada dalších).

41. Ani jeho vyřízení, byť dohledová státní zástupkyně jistá pochybení shledala, nemělo žádný přímý dopad na průběh (skončeného) trestního řízení. Nic na tomto stavu nezměnilo ani usnesení Ústavního soudu ze dne 12. 10. 2021 sp. zn. IV. ÚS 707/21, jímž byla ústavní stížnost stěžovatelky odmítnuta. Posouzení dodržení práv garantovaných čl. 3 a čl. 8 Úmluvy optikou závazků plynoucích z práva na účinné vyšetřování se stěžovatelka domohla až u ESLP, který k námitce vlády naznačil s ohledem na specifické okolnosti případu jisté pochybnosti o účinnosti třetí stížnosti proti třetímu odložení věci (rozsudek, Y proti České republice, body 40 až 43). Z těchto důvodů ESLP předběžnou námitku vlády, že nebyly vyčerpány všechny vnitrostátní prostředky nápravy, zamítl a stížnost jako celek prohlásil za přijatelnou (body 44 a 45 rozsudku).

42. Ústavní soud si je vědom rozdílných podmínek pro přijatelnost stížnosti u ESLP a přípustnost stížnosti u Ústavního soudu. Nemohl však zároveň přehlédnout, že ESLP se v rozsudku Y proti České republice vyjadřoval k postupu orgánů činných v trestním řízení včetně policie a nepřijal argument nevyčerpání opravného prostředku třetí stížnosti v řadě proti usnesení policie. Vzhledem k výjimečným okolnostem případu, v němž došlo k porušení základních lidských práv zaručených čl. 3 a čl. 8 Úmluvy, které před rozhodnutím ESLP nenapravila přes značnou procesní aktivitu stěžovatelky žádná z vnitrostátních institucí včetně Ústavního soudu, nyní Ústavní soud dospěl k závěru, že ústavní stížnost je nutné připustit k projednání ve svém celku. Uvedené úvahy a závěry nelze vykládat v tom smyslu, že stížnost proti usnesení o odložení věci policií podle § 159a podle § 141 a násl. trestního řádu poškozený před podáním ústavní stížnosti nemusí vyčerpat.

VI.

Vlastní posouzení Ústavním soudem

43. V původním řízení Ústavní soud v části, kterou prohlásil za přípustnou, neshledal porušení ústavně zaručených práv stěžovatelky.

44. V novém posouzení věci Ústavní soud podle § 119b odst. 3 zákona o Ústavním soudu vychází ze závěru ESLP, že Česká republika porušila práva stěžovatelky zaručená čl. 3 a čl. 8 Úmluvy tím, že nesplnila své pozitivní závazky, které z nich pro Českou republiku plynou.

VI. 1. Odůvodnění rozsudku Evropského soudu pro lidská práva a jeho dopady

45. ESLP považoval sexuální napadení tvrzená stěžovatelkou za natolik závažná, že mají být posuzována v rozsahu článku 3 a 8 Úmluvy. Vyšel z toho, že pozitivní závazky zakotvené v člancích 3 a 8 Úmluvy vyžadují především vytvoření legislativního a regulačního rámce poskytujícího jednotlivcům odpovídající ochranu před útoky na jejich fyzickou a morální integritu, zejména v případě tak závažných skutků, jako je znásilnění, a to přijetím účinné trestněprávní úpravy a jejím efektivním uplatňováním v praxi (body 57 a 59 rozhodnutí ESLP).

46. Při vyhodnocení, zda v projednávané věci orgány státu jednaly v souladu s pozitivními závazky vyplývajícími ze zmíněných článků Úmluvy tak, aby poskytly účinnou ochranu stěžovateli před nekonsenzuálními sexuálními akty, dospěl ESLP k závěru, že k porušení pozitivních povinností státu došlo. Podstata problému nespočívala podle ESLP v tehdejší právní úpravě, ale v jejím příliš restriktivním výkladu v nynější věci.

47. Ve vztahu k právní úpravě ESLP uvedl, že státy jsou povinny přijmout a účinně uplatňovat ustanovení trestního práva za účelem kriminalizace a stíhání všech nekonsenzuálních sexuálních aktů, a to i případů, kdy oběť nekladla fyzický odpor (k tomu odkázal na rozsudky *M. G. C. proti Rumunsku*, č. 61495/11, rozsudek ze dne 15. 3. 2016, § 59; *Z proti Bulharsku*, č. 39257/17, rozsudek ze dne 28. 5. 2020, § 67; *J. L. proti Itálii*, č. 5671/16, rozsudek ze dne 27. 5. 2021, § 117, bod 53 rozhodnutí ESLP). ESLP odkázal na obecné zásady zakotvené v rozsudku *M. C. proti Bulharsku* (č. 39272/98, rozsudek ze dne 4. 12. 2003), z nichž lze vycházet.

48. ESLP dále připomněl, že články 3 a 8 Úmluvy státům ukládají rovněž pozitivní procesní povinnosti. Pokud je zde hájitelné tvrzení o jednání, které může být v rozporu s těmito ustanoveními, musí vnitrostátní orgány provést účinné oficiální vyšetřování vedoucí ke zjištění skutkového stavu, identifikaci odpovědných osob a případně k jejich potrestání. Jedná se tedy o povinnost realizovat určité prostředky, nikoliv o povinnost dosáhnout určitého výsledku. Přestože tento požadavek neznamená, že by všechna trestní řízení musela vést k odsouzení nebo dokonce uložení konkrétního trestu, vnitrostátní soudní orgány v žádném případě nesmí ponechat nepotrestané útoky na fyzickou a morální integritu osob, aby byla zachována důvěra veřejnosti v zásadu legality a aby se vyvarovaly jakéhokoliv náznaku spoluúčasti či tolerování protiprávního jednání (viz mimo jiné *J. L. proti Itálii*, cit. výše, § 118; *N. Ç. proti Turecku*, č. 40591/11, rozsudek ze dne 9. 2. 2021, § 96).

49. ESLP uvedl, že stěžovatelka nepochybně znění trestněprávních předpisů, ale napadá způsob, jakým byla právní úprava v jejím případě aplikována. Podle ESLP městské státní zastupitelství uznalo, že stěžovatelka nejednala svobodně, a vytкло policii, že se nezabývala otázkou, zda byly naplněny znaky skutkové podstaty trestného činu sexuálního nátlaku s ohledem na stav závislosti (odkázanosti) stěžovatelky a zneužití postavení vedlejšího účastníka, jeho důvěryhodnosti či vlivu. Státní zástupkyně však nerozhodla o vrácení věci k novému projednání a rozhodnutí, protože ve vztahu k tomuto trestnému činu již stejně uplynula promlčecí doba.

50. Stěžovatelka u ESLP tvrdila, že orgány činné v trestním řízení vykládaly pojem odporu příliš restriktivně a u některých skutků se měly přiklonit k trestnému činu znásilnění. ESLP zdůraznil, že ačkoliv orgány trestního řízení nepochybně věrohodnost stěžovatelky ohledně líčení průběhu jednání vedlejšího účastníka, nepřistoupily k důkladnějšímu prošetření konkrétních skutečností i komplexnímu zhodnocení otázky, zda a do jaké míry se stěžovatelka mohla nacházet v postavení zvláštní zranitelnosti a odkázanosti na vedlejšího účastníka. Nevěnovaly pozornost ani vývoji vztahu mezi vedlejším účastníkem a stěžovatelkou v průběhu času a posuzování ukončily konstatováním, že kladený odpor nebyl dostatečný natolik, aby jej mohly zohlednit. Stěžovatelka přitom situace ve vztazích s vedlejším účastníkem líčí nejprve jako vynucené styky a následně jako rezignaci. Přístup orgánů činných v trestním řízení dostatečně nezohlednil okolnost, že souhlas stěžovatelky jako oběti mohl být neplatný z důvodu zneužití mimořádné zranitelnosti a obecněji z důvodu psychologické reakce obětí sexuálního napadení. Policie se rozhodla věc odložit, aniž by vzala v potaz hledisko, podle kterého k naplnění znaku násilí u nekonsenzuálních sexuálních aktů není nezbytné překonání odporu (ve smyslu rozsudku *M. C. proti Bulharsku*, rozsudek ze dne 4. prosince 2003, č. 39272/98).

51. Česká republika tak podle ESLP nedostála svým pozitivním závazkům, které zavazovaly smluvní státy k tomu, aby zavedly a účinně uplatňovaly trestněprávní systém

způsobit kriminalizovat nekonsenzuální sexuální akty (bod 70 rozhodnutí ESLP s odkazem na výše uvedený rozsudek *M. C. proti Bulharsku*).

52. Ústavní soud odůvodnění rozsudku ESLP zmiňuje nikoli proto, že by byl veden snahou uvedené úvahy a konstatování mechanicky přetavit ve slepou realizaci svých kasačních oprávnění, kterými ESLP nedisponuje. Uvědomuje si, že ESLP je mezinárodní soud, jehož rolí je dozírat na plnění závazků plynoucích z Úmluvy a který není povolán ani vybaven k výkladu vnitrostátních právních předpisů jednotlivých členských států Rady Evropy. Pozitivní závazky nicméně dotvářejí rozhodovací činnost Ústavního soudu.

53. Ústavní soud proto musí promítnout závěr ESLP do právního řádu ČR a do konkrétních případů, které rozhoduje. Systém ochrany lidských práv založený Úmluvou je totiž založen na ideji sdílené odpovědnosti vnitrostátních orgánů a orgánů Rady Evropy za ochranu práv zaručených Úmluvou (Bruselská deklarace *Implementation of the European Convention on Human Rights, our shared responsibility* přijatá 27. 3. 2015 na konferenci Rady Evropy) a na principu subsidiarity (preambule k Úmluvě ve znění Protokolu č. 15). Z tohoto pohledu je úlohou Ústavního soudu poskytnout právům zaručeným Úmluvou ochranu (čl. 1 Úmluvy) a s vědomím své ústavní role vzít v potaz jejich interpretaci ze strany ESLP [nález ze dne 15. 11. 2006 sp. zn. I. ÚS 310/05 (N 211/43 SbNU 357)] a také zvážit jejich fungování v kontextu českého právního řádu i právní praxe. Detailní znalostí vnitrostátního právního prostředí tak Ústavní soud přispívá k efektivní ochraně lidských práv zaručených Úmluvou (Kodaňská deklarace přijatá 12. - 13. 4. 2018 na konferenci Rady Evropy, bod 33). Ústavní soud se proto zaměřil primárně na otázku, zda orgány trestního řízení v projednávaném případě dostaly závazku důkladného zjištění a zohlednění okolností dané věci v rozsahu nezbytném k jejímu posouzení.

VI. 2. Obecná východiska

VI. 2. a) Pozitivní závazky

54. Pozitivní závazky obsahují vedle povinnosti přijmout znění trestněprávních předpisů, které postihuje útoky na fyzickou a morální integritu osob (hmotněprávní povaha závazků), také povinnost zavést přiměřená preventivní opatření k ochraně potenciálních obětí takových útoků a povinnost zajistit fungující proceduru vyšetření útoků spojenou s důvěrou v instituce schopné zjištění protiprávní jednání identifikovat a odpovědné osoby potrestat. Jde o pozitivní závazky procesní povahy (srov. Ashworth A. *Positive Obligations in Criminal Law*, Oxford: Hart Publishing, 2013, s. 196 a násl.; srov. také nález ze dne 2. 4. 2025 sp. zn. IV. ÚS 3248/24, nález ze dne 30. 5. 2024 sp. zn. II. ÚS 527/23). Z pohledu obětí mají tyto povinnosti přispět k zmírnění škody, znovunavrácení (restoration) společenského postavení a hodnoty obětí a k obnovení narušených společenských vztahů. V obecné rovině lze tyto závazky dovést i z judikatury ESLP vztahující se k článkům 3 a 8 Úmluvy.

55. Ústavně chráněná hmotná i procesní práva obětí trestného činu musí být v trestním řízení respektována stejně jako ústavní pravidla a zásady, kterými stát zaručuje spravedlivý proces osobě podezřelé z jeho spáchání, jakkoli se tyto strany trestního řízení svým postavením a rolí v něm odlišují (nález ze dne 12. 3. 2025 sp. zn. II. ÚS 2468/24). Odsoudit nevinnou osobu představuje projev nejhrubší nespravedlnosti, které se mohou soudy dopustit, a proto je zcela zásadně důležité dodržování spravedlivého procesu vůči osobám podezřelým ze spáchání trestného činu. Případná nečinnost nebo neschopnost odpovědných orgánů náležitým způsobem vyšetřit trestné činy a potrestat ty, kdo je spáchali, však také oslabuje důvěru v právní stát. Účelem trestní spravedlnosti je ochrana a obnovení spravedlivé

distribuce vzájemných a rovných práv a povinností, tj. *aequitas* mezi všemi, kdo jsou podřízeni vládě práva v demokratickém státě.

56. V případě pozitivních závazků státu k ochraně potenciálních obětí některých trestných činů včetně povinnosti zajistit náležité procedury k vyšetření takových činů tedy v žádném případě nejde o riziko znovuzavedení jakéhokoli regresivního práva odplaty ve prospěch již postižených obětí. Jde o vytvoření systému, který páčání takových činů dokáže účinně a spravedlivě vyšetřit a současně takto odradit od potenciálního páčání těchto činů v budoucnosti. Tento systém nesmí preferovat ani práva osob podezřelých ze spáchání trestného činu, ani práva jejich potenciálních obětí. Naopak musí být založen na rovnováze, tedy *ekvilibriu* mezi jejich vzájemnými právy a povinnostmi, která je základem spravedlivého procesu i vlády práva. Nejde o abstraktní či metafyzickou ideu absolutní rovnosti, ale o konkrétní práva založená v individuálních zájmech a vzájemných povinnostech, které musí státní moc respektovat a jejichž ochraně musí sloužit. (srov. Raz, J. 2006. The Problem of Authority: Revisiting the Service Conception. *Minnesota Law Review* 90: 1003–44).

57. Státní moc, která by potenciální trestné činy důsledně nevyšetřovala a nepostihovala, naopak riskuje, že ve společnosti vznikne obecná představa o jejich beztrestnosti, a tím by tato moc v konečném důsledku přispívala ke snižování úcty k lidským právům a jejich budoucímu ohrožení. Přestože tento požadavek neznamená, že by všechna trestní řízení měla vést k odsouzení, nebo dokonce uložení konkrétního trestu, soudní orgány nemohou rezignovat na prosazování trestní spravedlnosti v případech útoků na fyzickou a morální integritu osob. Jinak by se oslabil důvěra veřejnosti v princip legality a spravedlivý proces (viz obdobně mimo jiné *J. L. proti Itálii*, cit. výše, § 118; *N. Ç. proti Turecku*, č. 40591/11, rozsudek ze dne 9. února 2021, § 96).

58. V tomto ohledu je třeba poznamenat, že zákonodárce v oblasti sexuálních trestných činů legislativně reaguje a plní pozitivní závazky hmotněprávní povahy plynoucích z Úmluvy. Novela trestního zákoníku provedená zákonem č. 166/2024 Sb. s účinností od 1. 1. 2025 mimo jiné redefinovala trestný čin znásilnění. Pro naplnění znaků tohoto trestného činu je nově zásadní to, zda oběť seznatelným způsobem projevila svůj nesouhlas se sexuálním aktem. Novela mimo jiné v některých aspektech dále posílila participační práva obětí trestné činnosti.

59. Porušení ústavních závazků státu procesní povahy může mít vůči obětem závažné trestné činnosti různou podobu. K porušení těchto závazků dojde v případech, ve kterých orgány činné v trestním řízení zasáhly buď 1) do práva na účinné vyšetřování; 2) do práva na postup státních orgánů, který nepůsobí nadbytečnou sekundární viktimizaci; 3) do práva na poskytnutí ochrany ústavně konformním výkladem právních předpisů; 4) do práva na hodnocení skutkového stavu věci bez extrémního rozporu mezi obsahem důkazů a hodnotícím závěrem; nebo 5) do přiměřených participačních procesních práv (srov. opět nálezy II. ÚS 527/23, bod 46).

60. Významným projevem procesní ochrany lidských práv obětí trestných činů je již zmíněná garance vyplývající z práva na účinné vyšetřování. Judikatura zdůrazňuje povinnost státu vyšetřit činy porušující základní práva mimo jiné právě u jednání proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti. Taková jednání totiž porušují základní práva spadající do věcné působnosti čl. 3 nebo čl. 8 Úmluvy, respektive čl. 7 a čl. 10 Listiny. Pozitivní závazek účinného vyšetřování tvrzeného znásilnění vyplývá podle judikatury ESLP z článku 3 a 8 Úmluvy (rozsudek ve věci *M. C. proti Bulharsku* ze dne 4. 12. 2003 č. 39272/98). Z čl. 3 i z čl. 8 Úmluvy

dále mimo jiné vyplývá i právo poškozených na ochranu před sekundární viktimizací. Orgány činné v trestním řízení se musí zdržet reprodukce sexistických stereotypů a nevystavovat oběti sekundární viktimizaci používáním moralizujících a pocit viny vyvolávajících slov, která by mohla ohrozit důvěru obětí ve spravedlnost (srov. rozsudky ESLP ze dne 27. 5. 2021 *J. L. proti Itálii*, č. 5671/16, § 139 až § 141, ze dne 13. 2. 2024 *X. proti Řecku*, č. 38588/21, § 68 či ze dne *I. C. proti Moldavské republice*, č. 36436/22, § 199 a § 220, nálezy ze dne 2. 4. 2025 sp. zn. IV. ÚS 3248/24).

61. Povinnost účinného vyšetřování není bezbřehá. Nastupuje v případech, ve kterých poškozený vznese tzv. hájitelné tvrzení. Za hájitelné tvrzení "je nutno považovat tvrzení, které není zcela nedůvěryhodné a nepravděpodobné, je možné i časově, je dostatečně konkrétní a v čase neměnné. Hájitelnost tvrzení nelze zaměňovat s existencí skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin (§ 158 odst. 3 trestního řádu)" [nálezy ze dne 2. 3. 2015 sp. zn. I. ÚS 1565/14 (N 51/76 SbNU 691), *Porušení práva na účinné vyšetřování v případě možného obrožení práva na život*, bod 55; podobně nálezy II. ÚS 527/23, bod 43]. Splnění uvedených podmínek je vždy třeba posuzovat po zvážení všech konkrétních skutkových okolností věci (srov. např. nálezy ze dne 12. 3. 2025 sp. zn. II. ÚS 2468/24, bod 25).

62. Povinnost účinného vyšetřování je procesní povinností spočívající v tzv. náležité péči. Nezaručuje žádný konkrétní výsledek trestního řízení, například odsouzení potenciálního pachatele. Zaručuje však, že orgány činné v trestním řízení budou jednat kompetentně, efektivně a vynaloží veškerou snahu, kterou lze po nich v daném konkrétním případě rozumně požadovat [srov. rozsudek *B. V. proti Belgii*, č. stížnosti 61030/08, bod 57, nálezy III. ÚS 2012/18 ze dne 3. 9. 2019 (N 153/96 SbNU 14), bod 31, nálezy ze dne 10. 12. 2019 sp. zn. II. ÚS 1376/18 (N 207/97 SbNU 222), *Právo na účinné vyšetřování a prokazování tzv. hájitelných tvrzení*, bod 35]. Nicméně, povinnost státních orgánů vyšetřovat a stíhat nemůže být absolutní, protože empirická data a poznatky ukazují, že i přes vynaložené úsilí orgánů činných v trestním řízení zůstává nemalé množství trestných činů neobjasněných nebo nepotrestaných. Obsah této povinnosti proto spočívá v zajištění toho, aby příslušné státní orgány jednaly kompetentně, efektivně a vynaložily veškerou snahu, kterou po nich lze rozumně vyžadovat, aby věc řádně prošetřily, objasnily a aby jejich konání bylo v obecné rovině způsobilé vyústit v potrestání odpovědných osob [srov. nálezy ze dne 12. 8. 2014 sp. zn. I. ÚS 3196/12 (N 152/74 SbNU 301)].

63. Účinné vyšetřování prováděné orgány činnými v trestním řízení, včetně fáze před zahájením trestního stíhání, musí splňovat kumulativně následující požadavky: musí být nezávislé a nestranné, důkladné a dostatečné, rychlé a podrobené kontrole veřejnosti (např. rozsudek ESLP ze dne 2. 5. 2017, *B. V. proti Belgii*, body 58-60, a opět nálezy I. ÚS 1565/14, bod 56, nálezy sp. zn. II. ÚS 2468/25, bod 27, nebo nálezy ze dne 27. 10. 2015 sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 88). I v těchto souvislostech je znovu nutné zdůraznit, že požadavek účinného vyšetřování představuje procesní povinnost náležité péče, nikoli povinnost ve vztahu k výsledku vyšetřování.

64. Požadavek důkladnosti a dostatečnosti znamená, že orgány musí přijmout přiměřená opatření a učinit potřebné kroky, jež mají k dispozici, pro zajištění důkazů o incidentu. Závěry šetření nesmějí být založeny na ukvapených nebo nepodložených domněnkách. Naopak musejí vycházet z důkladné, objektivní a nestranné analýzy všech relevantních skutečností. Jakékoliv nedostatky ve vyšetřování, které podřývají jeho schopnost zjistit okolnosti případu, povedou k rozporu s požadovanou mírou účinnosti vyšetřování [srov. nálezy ze dne 2. 3. 2015 sp. zn. I. ÚS 1565/14 (N 51/76 SbNU 691), bod 56]. Pro naplnění požadavku důkladnosti musí být vyšetřování schopno stanovit skutkové okolnosti případu v nejvyšší možné míře

(srov. nález sp. zn. I. ÚS 860/15, bod 100). Je-li skutkový stav v relevantním rozsahu zjištěn, je požadavek důkladnosti a dostatečnosti naplněn (viz nález ze dne 30. 5. 2024 sp. zn. II. ÚS 527/23, bod 43).

65. Z výše uvedeného vyplývá následující: vznes-li jednotlivec hájitelné tvrzení o tom, že došlo k zásahu do některého z výše uvedených základních práv (právo na život, zákaz mučení a jiného špatného zacházení a zákaz nucených prací), případně k vysoce intenzivnímu zásahu do jeho práva na soukromí, plyne z ústavního pořádku povinnost orgánů činných v trestním řízení takové tvrzení účinně vyšetřit. Ve fázi po zahájení úkonů trestního řízení tuto povinnost naplňují orgány moci výkonné - policie a dozorující státní zástupce, potažmo státní zástupce vykonávající nad ním dohled. Jsou to právě tyto orgány, jimž je v přípravném řízení svěřena důležitá úloha garance zákonnosti úvodní části trestního řízení a ochrany základních práv osob poškozených i osob, které jsou ze spáchání trestné činnosti podezřelé či obviněné.

66. Ústavní soud ve své judikatuře vyložil, že není v rozporu s ústavním pořádkem, pokud o hájitelném tvrzení poškozeného negativně rozhodnou orgány státního zastupitelství, které mohou činit vlastní skutkové i právní závěry, jakož i posuzovat materiální naplnění znaků trestných činů (viz nález ze dne 30. 5. 2024 sp. zn. II. ÚS 527/23). Z práva na účinné vyšetřování proto nelze dovodit povinnost za všech okolností zahájit trestní stíhání podezřelého pouze na základě skutečnosti, že je poškozeným vzneseno hájitelné tvrzení. Lze však dovodit povinnost orgánů činných v trestním řízení ve fázi před zahájením trestního stíhání provést důkladné a dostatečné prověření skutečností, které jsou předmětem hájitelného tvrzení. Orgány státního zastupitelství jsou vázány požadavkem zjistit skutkový stav v co nejvyšší možné míře a obstarat si pro tento účel všechny dostupné důkazy způsobilé skutkový stav objasnit.

67. Naplnění požadavků účinného vyšetřování musí být dostatečně zřetelné z obsahu odůvodnění příslušného rozhodnutí, kterým se končí trestní řízení. Ústavní soud ve své judikatuře zdůraznil, že končí-li věc rozhodnutím v přípravném řízení (např. odložením věci podle § 159a odst. 1 trestního řádu), kdy stěžovatel již nemá možnost domáhat se svého práva před nezávislým a nestranným soudem, je třeba klást na odůvodnění takového rozhodnutí z hlediska práva na účinné vyšetřování v zásadě stejné požadavky jako na soudní rozhodnutí (srov. nález ze dne 12. 3. 2025 sp. zn. II. ÚS 2468/24, nález ze dne 19. 9. 2024 sp. zn. II. ÚS 1703/24). Z takového rozhodnutí musí být v první řadě patrné, zda byl naplněn požadavek důkladnosti a dostatečnosti účinného vyšetřování.

68. Stejně jako ostatní orgány veřejné moci jsou i orgány činné v trestním řízení vázány základními principy právního státu, mezi něž náleží mimo jiné zásada legality, v této oblasti navíc zesílená zásadou *nullum crimen sine lege*, a zásada zákazu retroaktivity. Tyto zásady mají zabránit tomu, aby státní moc uplatňovala trestní represí nepředvídatelným způsobem, zejména prostřednictvím měnících se výkladů obecných právních norem, a představují zásadně nepřekročitelné hranice legitimacy postupu jakékoliv veřejné moci (srov. čl. 9 odst. 2 Ústavy). S vědomím těchto zásad, které spadají pod tzv. negativní závazky, je nutné výše uvedené pozitivní závazky vykládat a dbát ochrany všech dotčených lidských práv včetně práv náležejících údajnému pachateli.

69. Existence pozitivního závazku nevede automaticky k pozastavení negativních závazků. Ty se musí zrovna tak vždy vzít v úvahu (srov. např. Stoyanova, V. *Positive Obligations under the European Convention on Human Rights*. Oxford: OUP, 2023, s. 95; Lazarus, L. *Positive Obligations and Criminal Justice: Duties to Protect or Coerce?* In: Zedner, L., Roberts, J. V.

(eds.). *Principles and Values in Criminal Law and Criminal Justice*. Oxford: OUP, 2012). Také ESLP v obecné rovině zdůraznil, že výklad a realizace pozitivních závazků v praxi musí respektovat principy spravedlivého procesu a další záruky, které limitují rozsah možné činnosti státu v trestním řízení (rozsudek ze dne 3. 11. 2015, *Myumyun proti Bulbarsku*, č. stížnosti 67258/13, bod 76; rozsudek velkého senátu ze dne 28. 10. 1998, *Osman proti Spojenému království*, č. stížnosti 23452/94, bod 116). Přiznat pozitivním závazkům plynoucím z čl. 3 Úmluvy absolutní prioritu by znamenalo nadřazení donucovacích (coercive) práv nad převážně negativní závazky státu plynoucí ze základních práv obviněných (shodně Lavrysen, L. Positive Obligations and the Criminal Law. In: Lavrysen, L., Mavronicola, N. (eds.). *Coercive Human Rights: Positive Duties to Mobilize the Criminal Law under the ECHR*. Oxford: Hart, 2020, s. 53). Stejně tak ovšem nelze přiznat absolutní prioritu zmíněným negativním závazkům a zcela popřít existenci závazků pozitivních, jak je chápe judikatura ESLP, neboť by to vedlo k omezení ochrany konkrétních jednotlivců a skupin (obětí sexuálních trestných činů) (srov. náleze ze dne 19. 3. 2025 sp. zn. Pl. ÚS 17/24, body 76, 77).

70. Ústavní soud si je vědom své role strážce ústavnosti. V kontextu práva na účinné vyšetřování, které přísluší obětem trestné činnosti, kontroluje respektování ústavně zaručených práv. Ochranu „prosté“ zákonnosti zaručují obětem orgány činné v trestním řízení. Tyto orgány proto mají poslední slovo tam, kde nejde o základní práva a svobody, ale o dodržování pravidel podústavních. Ústavní soud si nemůže uzurpovat Ústavou svěřenou pravomoc státních zastupitelství zastupovat veřejnou žalobu v trestním řízení. Není vrchním dohlížitelem nad zákonností postupu orgánů činných v trestním řízení, který do přípravného řízení volně intervenuje a doplňuje úvahy příslušných orgánů ve všech věcech, které spadají do působnosti práva trestního [srov. náleze ze dne 3. 9. 2025 sp. zn. IV. ÚS 2582/24, bod 42, obecně k povinnosti ctít základní zásady rozdělení pravomocí mezi jednotlivé orgány státu v nálezu ze dne 14. 3. 2017 sp. zn. II. ÚS 3173/16 (N 44/84 SbNU 499), bod 45].

VI. 3. Posouzení projednávané věci

71. Stěžovatelka v nyní posuzované věci tvrdila porušení čl. 7 a čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny, resp. čl. 3 a 8 Úmluvy tím, že orgány činné v trestním řízení neprovedly účinné vyšetřování jednání vedlejšího účastníka, a to z pohledu důkladnosti a dostatečnosti.

72. Stěžovatelka se domáhala zejména toho, aby se orgány činné v trestním řízení zabývaly jejím nesouhlasem se sexuálními aktivitami vedlejšího účastníka. Tvrdila, že orgány činné v trestním řízení vykládaly znaky skutkových podstat úzce a v rozporu s Listinou, Úmluvou, judikaturou soudů i navazující judikaturou ESLP (zejm. *M. C. proti Bulbarsku*), její argumenty nevypořádaly, neprovedly důkladnější dokazování a prověřování tak nebylo dostatečné.

73. Stěžovatelka poskytla orgánům činným v trestním řízení tvrzení zejména ohledně toho, za jakých okolností vedlejší účastník k sexuálním praktikám vůči ní přistupoval a jak na ně reagovala. Konkrétně uvedla, že ji vedlejší účastník při provádění sexuálních praktik zamkl, natlačil do rohu, silou ji tam držel a vedl její ruku při vlastní masturbaci. Některým praktikám vyhověla, protože z něj měla strach. K atakům podle ní docházelo se vzrůstající intenzitou. Dále uvedla, že vedlejší účastník jí říkal, že je jeho „duchovní dcerka“ a donutil ji odpřisáhnout, že to nikomu neřekne. Podle něj by jí stejně nikdo neuvěřil a všichni by vinili ji. Při souloži a každém sexuálním ataku vedlejšího účastníka se podle vlastních slov stěžovatelka zpočátku bránila slovně i fyzicky. Projevovala nesouhlas, plakala a nejdříve i křičela, i když věděla, že ji nikdo neuslyší. Snažila se mu vysmeknout. Podle stěžovatelky byl vedlejší účastník i přes svůj věk (nar. 1945) silnější a její odpor vždy překonal. Pokud

vzdorovala, připomínal jí svou pomoc jí a její rodině i možnost ukončení podpory z jeho strany. Postupem času otupěla, neboť nemělo smysl se bránit. Cítila stále se prohlubující pocit viny a studu. Vedlejší účastník se k sexuálním stykům se stěžovatelkou až na výjimky doznal, přikládal jim však jiný význam. K jednání podle něho docházelo dobrovolně, jakékoli násilí popřel. Stěžovatelka mu podle jeho slov projevovala náklonnost i psaním písemností, které vedlejší účastník v kopiích doložil.

74. Dále stěžovatelka uvedla podrobnosti týkající se své závislosti na vedlejším účastníkovi. Byla na něm v duchovním směru odkázána, důvěřovala mu a byl pro ni autoritou. Vysvětlila, proč postavení duchovního otce a zpovědníka zahrnovalo velkou míru kontroly a dohledu, proč se cítila odkázaná na jeho vůli a proč byla vůči němu omezena ve svobodě rozhodování.

75. Tvzení stěžovatelky ob stojí jako tzv. hájitelné. Ústavní soud uvádí (aniž by jakkoli hodnotil jednotlivé důkazy či předjímal procesní vývoj věci), že z vyžádaného policejního spisu vyplynulo, že její tvrzení není *a priori* nedůvěryhodné či nepravděpodobné. Je dostatečně konkrétní a možné i časově. Shodná tvrzení stěžovatelky, vedlejšího účastníka a svědků i listinné důkazy vztahující se k některým pro věc důležitým skutečnostem závěr o hájitelnosti tvrzení jen prohlubují.

76. Stěžovatelka tedy vznesla hájitelná tvrzení na poli čl. 7 odst. 2 a čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny, resp. 3 a 8 Úmluvy, která se vztahovala k prokazování relevantních znaků skutkových podstat v té době aplikovatelných trestných činů znásilnění a sexuálního nátlaku.

77. Příslušným orgánům činným v trestním řízení tak vznikla povinnost provést účinné vyšetřování. Jak plyne z rekapitulovaného rozsudku ESLP, orgány činné v trestním řízení požadavku na důkladné a dostatečné vyšetřování nedostály. Konkrétně jde o požadavek důkladného vyšetření všech skutkových okolností týkajících se naplnění znaku násilí (v souvislosti s trestným činem znásilnění) a důkladného vyšetření všech skutkových okolností týkajících se naplnění znaku závislosti a zranitelnosti, jehož nedostatečnost částečně uznalo i městské státní zastupitelství (v souvislosti s trestným činem sexuálního nátlaku, případně jeho závažnější skutkové podstaty – bod 64 rozsudku). Ústavní soud je z těchto závěrů ESLP v obnoveném řízení o ústavní stížnosti povinen vycházet (§ 119b odst. 3 zákona o Ústavním soudu).

VI. 3. a) Znak násilí, závislosti a bezbrannosti

78. V oblasti sexuálního násilí zaujímá ESLP konstantní názor, podle kterého z pozitivních závazků státu podle čl. 3 a čl. 8 Úmluvy vyplývá požadavek účinně potírat veškeré nekonsenzuální sexuální jednání včetně toho, ve kterém chybí prvek fyzického odporu oběti. Tento obecný závěr pak ESLP rozvádí v každém rozsudku s ohledem na konkrétní skutkové okolnosti té které věci (srov. např. bod 162 rozsudku ze dne 4. 12. 2003, *M. C. proti Bulharsku*, č. 39272/98, bod 56 rozsudku ze dne 19. 3. 2019, *E. B. proti Rumunsku*, č. 49089/10, bod 67 rozsudku ze dne 28. 5. 2020, *Z. proti Bulharsku*, č. 39257/17, nebo bod 68 rozsudku ze dne 13. 2. 2024, *X. proti Řecku*, č. 38588/21).

79. Těžiště potírání sexualizovaného násilí leželo podle relevantní právní úpravy platné do 31. 12. 2024, k níž se bude vztahovat následující odůvodnění, v ustanoveních § 185 (trestný čin znásilnění) a § 186 (trestný čin sexuálního nátlaku) trestního zákoníku. Trestní zákoník uvádí pojmy násilí, zneužití bezbrannosti a závislosti jako znaky uvedených trestných

činů. Ústavní soud proto považuje za nutné krátce analyzovat právní úpravu a judikaturu vztahující se k těmto znakům.

80. Za násilí ve smyslu § 185 odst. 1 alinea 1 trestního zákoníku se podle soudní praxe považuje použití fyzické síly ze strany pachatele za účelem překonání nebo zamezení vážně míněného odporu znásilňované osoby a dosažení pohlavního styku proti její vůli. V teorii se rozlišuje pojem násilí ve dvou formách, a to násilí ve formě *vis absoluta*, které zcela vylučuje jiné než požadované chování oběti a složka vůle u oběti zcela chybí (např. oběť je svázána takovým způsobem, který zcela vylučuje vlastní jednání), a násilí ve formě *vis compulsiva*, které nemá za cíl zcela vyřadit vůli oběti, ale působí na její psychiku s cílem přinutit ji, aby se podrobila nátlaku. Ten však není neodolatelný, a proto se složka vůle u oběti projevuje, nicméně je ovlivněna prováděným násilím (např. bitím s pohrůžkou, že toto bude pokračovat až do té doby, dokud oběť nepodlehne a nesplní požadavek pachatele). Násilí je naplněno i jednáním pachatele spočívajícím v zalehnutí poškozené, držení jejích rukou a překonávání jejího odporu spočívajícího v odstrkávání pachatele rukama, dáváním rukou do rozkroku apod. (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 29. 3. 2006, sp. zn. 6 Tdo 95/2006). Samotný text § 185 trestního zákoníku slovo odpor neobsahuje. Dispozice právní normy je vyjádřena slovesem „donutí“, které nutně předpokládá nějaký druh negativního mentálního vztahu donucované osoby k vnucené aktivitě. Kladení odporu je však podstatně závažnější formou takového vztahu.

81. V rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 27. 9. 2017 sp. zn. 6 Tdo 450/2017 bylo posuzováno jednání mezi obviněným v pozici administrátora farnosti či kaplana a s církví úzce spjatými poškozenými – kostelníci a osobou zvažující vstup do kláštera. Nejvyšší státní zástupce v odůvodnění dovolání zdůraznil význam specifické povahy takového vztahu. Považoval za významnou okolnost soudy dovozenou závislost poškozených žen na obviněném, jeho důvěryhodnost a vliv vyplývající z jeho postavení kaplana římskokatolické církve, v důsledku čehož nemusel vynaložit k překonání jejich odporu intenzivní násilné jednání. Na základě toho vyjádřil přesvědčení, že v těchto případech byl naplněn znak užití násilí a jednání obviněného bylo namísto kvalifikovat nikoli jen jako trestný čin sexuálního nátlaku, nýbrž jako trestný čin znásilnění. Přestože v dané věci vzhledem ke skutkovým okolnostem věci Nejvyšší soud dovolání nejvyššího státního zástupce nevyhověl, lze konstatovat, že hodnocení vztahu mezi duchovním a jeho svěřenci bylo v rámci soustavy státního zastupitelství při posuzování trestného činu znásilnění považováno za zcela relevantní a důležité. Z právní úpravy skutkových podstat znásilnění podle trestního zákoníku nelze nalézt rozumný důvod k plošnému odmítnutí aplikace těchto závěrů (srov. nález Pl. ÚS 2/25 ze dne 9. 7. 2025 - *Obnovené řízení po rozsudku ESLP ve věci Z. proti ČR - účinné vyšetřování znásilnění a pohlavního znepřívání ze strany duchovního*, body 63, 64).

82. Pro naplnění znaku násilí (nebo pohrůžky násilí nebo pohrůžky jiné těžké újmy) není nezbytné, aby poškozená osoba kladla intenzivní fyzický odpor, jelikož postačí, že pachatel musela být zjevná nevole poškozené osoby s jeho jednáním (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 6. 9. 2011 sp. zn. 7 Tdo 1051/2011). Výsledkem použití násilí nebo pohrůžky násilí nebo jiné těžké újmy je donucení poškozeného k pohlavnímu styku. Z hlediska donucení není podstatné, zda oběť kladla pachateli či pachatelům odpor či od kladení odporu upustila jak v průběhu útoku, tak ihned na jeho počátku pro jeho zjevnou beznadějnost, např. v důsledku zjevné fyzické převahy útočníka, popř. s ohledem na hrozbu zbraní. Oběť může také upustit od kladení odporu s ohledem na své vyčerpání či odůvodněný strach či obavu z pachatele či pachatelů; postačuje, pokud si pachatel musel být vědom nevole (nesouhlasu) této osoby s jeho jednáním. Možnosti adekvátní obrany je vždy nutno posuzovat jak podle dispozic poškozené osoby, tak podle nastalé situace (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne

26. 3. 2014 sp. zn. 11 Tdo 294/2014; dále také Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2324 - 2348). Svou roli mohou hrát i tělesné proporce obou osob nebo skutečnost, že napadená osoba vyvíjí méně intenzivní odpor vzhledem k opožděnému vývoji své osobnosti a pachatel je tento stav poškozené osoby znám (srov. R 63/1978). Pohrůžka jiné těžké újmy zahrnuje ostatní prostředky donucení než násilí nebo pohrůžku násilí. Může zahrnovat újmu majetkovou i nemajetkovou.

83. O zneužití bezbrannosti půjde v situaci, kdy je oběť bez přičinění pachatele v takovém stavu, ve kterém není vzhledem k okolnostem schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem, popř. ve kterém není schopna projevit či klást dostatečný odpor jeho jednání. Důvodem může být zranění, spoutání, vysoký věk, vyčerpanost, vliv alkoholu, hluboký spánek. Tuto bezbrannost lze označit za celkovou či absolutní. Ve stavu tzv. bezbrannosti psychické se nacházejí osoby, které sice vnímají okolní svět, avšak jejich duševní a rozumové schopnosti nejsou na takové úrovni nebo v takovém stavu, aby si ve své mysli dokázaly situaci, v níž se nacházejí, dostatečně přiléhavě vyhodnotit a přiměřeně a logicky reagovat (srov. Šámal, P. a kol. *Trestní zákoník. Komentář*. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2324 - 2348).

84. Nutnost širšího pojetí nad rámec absolutní bezbrannosti judikatura zmiňovala již za účinnosti trestního zákona z roku 1961. Bylo vedeno snahou ochránit i osoby, které nejsou v konkrétní situaci schopny rozhodovat svobodně o svém pohlavním a sexuálním životě vůbec, nebo tato jejich schopnost je významně snížena. O naplnění znaku bezbrannosti lze i podle závěrů starší judikatury uvažovat v případě zneužití stavu závislosti a vlivu kněze vůči věřící z jeho farnosti, jak uvádí náleze ze dne 9. 7. 2025 sp. zn. Pl. ÚS 2/25 bod. 65 ve věci, v níž ESLP vydal rozsudek Z. proti České republice. Podle tohoto nálezu dřívější judikatura nebránila znak zneužití bezbrannosti shledat i v případech snížení obranyschopnosti jedince způsobené pouze z důvodu psychologické reakce na sexuální napadení (srov. bod 59 s odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2011 sp. zn. 3 Tdo 929/2011 a usnesení ze dne 27. 11. 2013 sp. zn. 3 Tdo 1279/2013).

85. Ústavní soud výše uvedené závěry shrnuje tak, že z judikatury k § 185 trestního zákoníku dostupné v době posuzování věci orgány činnými v trestním řízení nelze dospět k závěru, že by byl trestněprávní postih nekonsenzuálního sexuálního jednání bez projevení odporu vysoké intenzity jako znásilnění vyloučen. Zároveň měly orgány činné v trestním řízení k dispozici rozhodnutí vrcholných soudů, která se vymezovala proti omezenému hodnocení bezbrannosti pouze na případy, jež byly starší judikaturou uváděny jako příklady tzv. absolutní či fyzické bezbrannosti. Zásadní roli jistě hrají všechny podstatné okolnosti případu. Podřazení zjištěného skutkového stavu pod konkrétní skutkovou podstatu je závislé na výkladu právních pojmů, který se může v soudní praxi v čase ustalovat. V daném případě se však zcela jistě nejedná o neurčitost v míře porušující zásadu *nullum crimen sine lege certa*. Ochrana obětí nekonsenzuálního sexuálního jednání byla i podle uvedeného ustanovení v době rozhodování orgánů činných v trestním řízení možná.

86. Ohledně naplnění subjektivní stránky trestného činu městské státní zastupitelství uvedlo, že vedlejší účastník nemohl z projeveného nesouhlasu stěžovatelky dovodit jeho vážnost, a proto nejednal v úmyslu donutit stěžovatelku k pohlavnímu styku násilím. V další části odůvodnění (vztahující se více k trestnému činu sexuálního nátlaku) však uvádí, že vedlejší účastník si byl negativního postoje k sexuálním praktikám velmi dobře vědom, stejně tak si uvědomoval i její závislost na jeho osobě jako duchovní autoritě a jeho finanční pomoci. Vztahu odkázanosti a zásadního vlivu a důvěry v něj a svého postavení však zneužil k dosažení svého cíle a ve svůj prospěch. Městské státní zastupitelství ohledně znaku násilí

jakožto objektivní stránky trestného činu neshledalo jeho naplnění, neboť nelze jednoznačně dospět k závěru, že vedlejší účastník použil fyzickou sílu k překonání odporu stěžovatelky a k jejímu donucení k pohlavnímu styku. Projevení odporu i nesouhlasu přitom stěžovatelce uvěřilo, intenzivní fyzický odpor však údajně poškozená neuváděla. Uzavřelo, že vlivem závislosti vedlejší účastník fyzický odpor stěžovatelky nemusel překonávat, neboť jeho jednání strpěla. Zároveň uvedlo, že právě délka popisovaného počínání vedlejšího účastníka vůči stěžovateli, po kterou využíval její závislosti (od roku 2002 do roku 2014), svědčí o jeho vysoké závažnosti.

87. Z obsahu spisu je zřejmé, že stěžovatelka trpěla již od útlého dětství poruchou osobnosti, která vyústila až v sebepoškození a pokusy o sebevraždu. Její rodina byla ve špatné sociální situaci, přičemž tíha jejího řešení ležela po dlouhý čas na stěžovateli. Intenzita vztahu závislosti stěžovatelky mohla být podpořena zpočátku tvrzeními vedlejšího účastníka ohledně jeho snahy nahradit stěžovatelce nefunkční vztah s otcem (věkový rozdíl mezi vedlejším účastníkem a stěžovatelkou je 39 let a v době, kdy se seznámili, byla stěžovatelka nezletilá) a v průběhu času umocněna soustavným připomínáním „dluhu“, který stěžovatelce vznikl finanční a jinou podporou stěžovatelky a její rodiny ze strany vedlejšího účastníka. Stěžovatelka popisem její odkázanosti a projevované důvěry dokládala, že intenzita vztahu s ním byla mnohem vyšší. Vztah závislosti, dynamika vztahu a zranitelnost stěžovatelky mohly mít vliv na intenzitu jejího odporu v čase nebo mohly vyvolat i stav bezbrannosti.

88. Je zjevné, že v závěrech městského státního zastupitelství hrála roli absence doložení větší intenzity projeveného fyzického odporu kromě nesouhlasu projeveného pláčem a opakovanými prosbami a slabším fyzickým odporem, jejichž zjištění naopak konstatovalo. Odpor stěžovatelky, ačkoli nedosahoval větší intenzity, byl podle městského státního zastupitelství míněn vážně. Ani podle závěrů judikatury vztahující se k trestnému činu znásilnění přitom není nezbytné, aby poškozená osoba kladla intenzivní fyzický odpor. Pokud vyhodnotí intenzivnější obranu jako beznadějnou, postačí, pokud pachatelé musela být zjevná vážně míněná nevole této osoby s jeho jednáním. Zjištěný stav silné závislosti, který mohl zapříčinit bezbrannost, nelze za daných okolností uvést jako argument, že násilí nebylo v relevantní intenzitě působeno vůbec. Odkaz na závislost nemůže podpořit tvrzení vedlejšího účastníka o nenásilném a zcela konsenzuálním průběhu intimních sblížení se stěžovatelkou.

89. Z odůvodnění městského státního zastupitelství není zřejmé, zda části hájitelných tvrzení stěžovatelky uvěřilo či je shledalo nevěrohodnými, v jakém rozsahu a proč. Stav její závislosti a silné zranitelnosti, které prohlásilo za zjištěný, zohlednilo výrazněji toliko ve vztahu k možnému spáchání trestného činu sexuálního nátlaku. Závěry ohledně nedostatečné intenzity odporu, které navíc rovněž spojilo s poukazem na stav závislosti, se s ohledem na okolnosti věci jeví jako nelogické. Jinými slovy, Ústavnímu soudu není zřejmé, na jakých skutkových zjištěních je postaven právní závěr ohledně nenaplnění znaků násilí ze strany vedlejšího účastníka. Městské státní zastupitelství se důkladně nevěnovalo ani zohlednění závěrů judikatury Nejvyššího soudu a ESLP k výkladu zmiňovaných znaků skutkových podstat trestných činů.

90. Ústavní soud konstatuje, že hájitelná tvrzení stěžovatelky, jejíž specifická věrohodnost nebyla ani podle znaleckého posudku nijak snížena, o intenzivnějším odporu, který údajně vedlejší účastník vždy překonal, protože „byl silnější“, a projevovaném nesouhlasu, který si vedlejší účastník údajně vynucoval zneužívaje silné závislosti na něm, dosud nebyla provedeným dokazováním důkladně prošetřena. Závěr městského státního

zastupitelství o kvalifikaci skutku jako sexuální nátlak podle § 186 odst. 2 trestního zákoníku je předčasný. Na okraj lze poznamenat, že skutková podstata tohoto trestného činu v § 186 odst. 2 trestního zákoníku (na rozdíl od odst. 1) prvek donucení neobsahuje (viz formulace „přiměje“).

91. Aniž by to Ústavní soud považoval za určující pro výklad vnitrostátních trestněprávních předpisů, lze připomenout odůvodnění rozsudku ESLP v dané věci. Podle něj mohla hrát významnou roli i dynamika vztahu stěžovatelky a vedlejšího účastníka v průběhu času, což mělo zřejmě vliv i na vývoj údajné reakce stěžovatelky na sexuální obtěžování vedlejšího účastníka od zjevné obrany po rezignaci (bod 66). Podle názoru ESLP vývoj vztahu a celkový kontext měl být zohledněn i při posuzování věrohodnosti stěžovatelky. ESLP připomněl i vliv širších souvislostí jako psychický stav stěžovatelky, hmotnou nouzi a pokusy o sebevraždu, které by mohly signalizovat její mimořádnou zranitelnost (bod 69). Povšiml si, že městské státní zastupitelství připustilo, že jednání vedlejšího účastníka mohlo naplňovat znaky trestného činu sexuálního nátlaku, byť závěry prověřování prohlásilo za nedostatečné. ESLP dále poznamenal, že se orgány činné v trestním řízení nezabývaly tím, zda s ohledem na stěžovatelčiny argumenty nedošlo k naplnění závažnější skutkové podstaty, pro který zákon stanoví delší promlčecí dobu.

92. Vzhledem k výše uvedeným nedostatkům je závěr o promlčení trestní odpovědnosti předčasný. Trestní řízení totiž s odkazem na něj skončilo dříve, než se stihlo zaměřit na prověření skutečností rozhodných pro běh promlčecí doby a její délku. Závěr o promlčení, které by zcela jistě bránilo znovuotevření vyšetřování věci, je závislý na konkrétních skutkových zjištěních a výsledné právní kvalifikaci (týkají se např. možného stavení nebo přerušení promlčecí doby, možného pokračování v trestném činu, kvalifikované skutkové podstatě apod.), z nichž některé bude možné konstatovat až po uzavření věci orgány činnými v trestním řízení a nelze je nyní předvídat. Pocit rozčarování z uzavření případu z důvodu promlčení vyjádřil ostatně i vedlejší účastník ve vyjádření k návrhu na obnovu řízení. Výslovně uvedl, že v opačném případě by mohl být obvinění ze strany stěžovatelky soudem zproštěn a jeho jméno očištěno.

93. Ústavní soud tímto rozhodnutím nijak nepředjímá závěry o případném naplnění znaků skutkových podstat konkrétního trestného činu a ani to, jakým způsobem bude trestnost jednání vedlejšího účastníka posouzena. Žádné indicie v tomto směru neplynou ani z rozsudku ESLP.

VI. 3 b)

Sekundární viktimizace obětí

94. Neústavní nedostatky vykazuje podle názoru Ústavního soudu i závěr orgánů činných v trestním řízení týkající se hodnocení chování stěžovatelky během tvrzeného činu a po něm s ohledem na poznatky z oboru viktimologie. Ty částečně vytýkalo policii i městské státní zastupitelství v napadeném sdělení. Shora popsání jednání stěžovatelky by totiž mohlo být i jednou z typických reakcí obětí sexuálně motivovaného trestného činu. Z odborné literatury přitom vyplývá tento obecný poznatek: ženy vnímají sexualizované násilí v trvajícím vztahu s pachatelem jako extrémně stresující a ze strachu volí spíše nekonfrontační (málo energický) odpor. V případech vztahových znásilnění mohou oběti po nějakou dobu reagovat zdánlivě smířlivě. Z psychologického pohledu jde o přirozenou reakci na prožitý stres, neboť se v těchto případech oběť snaží o redukování agrese útočníka a momentální smír s ním (Čírtková, L. Oběti znásilnění. *Kriminalistika*. č. 3/2002, s. 197-205). U sexualizované trestné činnosti u oběti často převládá důvody pro utajování viktimizace.

Vedle vztahu s pachatelem hrají roli i slabé emocionální vazby k rodině a blízkému okolí, naučená bezmocnost a obava z „druhé“ ztráty kontroly [první oběť zažívá v průběhu protiprávního jednání, druhou v průběhu trestního řízení, při němž se musí podrobit různým úkonům, které vyžadují čas a energii a leží mimo kontrolu oběti. Opožděné oznamování viktimizace je u takového typu trestné činnosti běžnou záležitostí (srov. Čírtková, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*, Praha: Portál, 2014, s. 47-54)].

95. O tom, že stereotypy ve vnímání chování oběti v přístupu policie přetrvávají, svědčí i její vyjádření k návrhu na povolení obnovy řízení. V něm policie znovu upozorňuje na možnost stěžovatelky ze vztahu odejít. Fakt, že policie i nyní po výtce ze strany městského státního zastupitelství a rozsudku ESLP volí argumenty, které jsou v rozporu s poznatky z oboru viktimologie, svědčí o nedostatečném ohledně schopnosti představit si okolnosti případu očima oběti. Zmínka o tom, že se stěžovatelka, která je zvláště zranitelnou obětí, mohla ochrany proti obtěžování vedlejším účastníkem domoci oznámením jednání na policii, se v kontextu závěru policie o nenaplnění znaků žádného protiprávního činu, který vyslovila opakovaně v odložení a setrvává na něm i ve vyjádření k Ústavnímu soudu, jeví jako nemístná.

96. Ústavní soud považuje tyto pasáže odůvodnění rozhodnutí a vyjádření policie za nepřijatelné. Blízký vztah a neschopnost oběti se z vlivu podezřelého vymanit nelze bez dalšího považovat za okolnost, která snižuje důvěryhodnost výpovědi poškozené. Jak uvedl ESLP, „je nezbytné, aby se soudy v soudních rozhodnutích vyhnuly reprodukování sexistických stereotypů, zlehčování genderově podmíněného násilí a vystavování žen sekundární viktimizaci prostřednictvím odsuzujících komentářů a poznámek vyvolávajících vinu, které mohou podkopat důvěru oběti v soudní systém“ (rozsudek ze dne 27. 5. 2021, *J. L. proti Itálii*, č. stížnosti 5671/16, bod 141). I kdyby nebylo požadavků ESLP, je zřejmé, že (nejen) orgány činné v trestním řízení se musí vyvarovat nepřijatelné opakované viktimizace (zraňování) oběti trestného činu, očerňování oběti, přenášení viny na oběť a bagatelizaci její újmy. Opakovaná viktimizace přináší oběti sekundární rány psychického rázu prostřednictvím dalšího nadbytečného zraňování (Čírtková, L. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014, s. 61 a násl.). V obecné rovině navíc může vést ke snížení důvěry obětí v trestní systém a tím oslabit efektivitu potírání sexuálních trestných činů. Ze všech uvedených důvodů ukládá český právní řád orgánům činným v trestním řízení povinnost postupovat tak, aby nedocházelo k prohlubování újmy způsobené oběti trestným činem nebo k druhotné újmě (viz § 2 odst. 5 a § 3 odst. 2 zákona o obětech trestných činů).

VII. Závěr

97. Ústavní soud uzavírá, že orgány činné v trestním řízení zasáhly do stěžovatelčina práva na účinné vyšetřování, neboť dostatečně a důkladně neprošetřily a nezohlednily všechny relevantní okolnosti případu. Jejich postup tak nedostal požadavku důkladnosti a dostatečnosti vyšetřování. Tím porušily stěžovatelčino právo na účinné vyšetřování, jež v jejím případě vyplývá z čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy, resp. čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny a čl. 8 Úmluvy. Předmětná věc vyžaduje nové posouzení ze strany orgánů činných v trestním řízení, které bude naplňovat ústavněprávní požadavky uvedené v tomto nálezu. Protože Ústavnímu soudu jako soudnímu orgánu ochrany ústavnosti nepřísluší přehodnocovat důkazy provedené orgány činnými v trestním řízení, omezil se Ústavní soud na vypořádání jen těch nejvýznamnějších argumentů uvedených v ústavní stížnosti.

98. Ústavní soud uzavírá, že povinnosti plynoucí z práva na účinné vyšetřování lze v posuzované věci s ohledem na její specifické okolnosti shrnout následovně: 1.) Pokud závěry dokazování nepřinesly dostatečné podklady pro potvrzení či vyvrácení hájitelného tvrzení stěžovatelky, je potřeba je doplnit a z provedeného dokazování vyvodit skutková zjištění. Zejména je nutné odstranit rozpory a nesrovnalosti v tvrzení stěžovatelky o potenciálním násilí a jeho intenzity a dále znovu posoudit stav závislosti z titulu duchovní autority podezřelého a soustavného vyžadování projevů vděku za materiální pomoc jak jsou popsány výše v bodech 74, 75, 87, 88 a 90. 2.) Z odůvodnění rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení musí vyplývat, které části hájitelných tvrzení dokazování potvrdilo či vyvrátilo a zda je možné učiněná skutková zjištění podřadit pod znaky některé skutkové podstaty trestného činu či nikoli, včetně úvahy o promlčení. Hluběji je nutné se zabývat významem pojmů násilí, pohrůžka násilí, zneužití bezbrannosti a závislosti a jejích limitů ve světle výše v bodech 81 až 85 a 89 citované judikatury Nejvyššího soudu, závěrů doktríny i ESLP a z nich plynoucích pozitivních závazků. 3.) V odůvodnění je nutné se vyvarovat chybných reakcí na primární viktimizaci. Orgány činné v trestním řízení by měly být schopny nahlížet na skutkové okolnosti případu nejen z hlediska podezřelého, ale i očima oběti. Postup orgánů trestního řízení musí probíhat s respektem k negativním závazkům, zejména pak k zásadě, která zakazuje retroaktivitu v neprospěch podezřelého. Výklad právní předpisů nesmí odporovat čl. 39 Listiny, podle něhož jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest lze za jeho spáchání stanovit.

99. Prověření svých hájitelných tvrzení se stěžovatelka dosud nedomohla a pozitivní závazek provést jejich účinné vyšetření, který stát vůči stěžovatce má, dosud nesplnil. Sdělení o pochybení spočívající v předčasném odložení i konstatování, že zjevně sice došlo k naplnění znaků trestního činu sexuálního nátlaku, jehož trestnost je však promlčena, které městské státní zastupitelství uvedlo, po výtce nedostatečně provedeného dokazování, tento fakt nemůže zhojit. V jistém smyslu může naopak znamenat pro stěžovatelku frustraci z toho, že i přes značnou procesní aktivitu její i orgánů státu k náležitému prověření a pojmenování protiprávního jednání zohledňující šíři a intenzitu, určení jeho viníka s příslušnou včasnou reakcí dosud nedošlo.

100. Přijetí trestněprávní úpravy je jen prvním krokem, který ke splnění pozitivních závazků nestačí. Pokud by text právních předpisů zůstal jen na papíře bez hledání cest k jeho efektivnímu uplatňování v praxi, byl by takový stav paradoxně pro oběti a jejich důvěru v právní stát horší, než kdyby právní úpravu chránící práva obětí stát nepřijal. Až zajištěním efektivní procedury realizace při zohlednění okolností každého případu zvláště stát zajistí ochranu obětí.

101. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 2 zákona o Ústavním soudu vyhověl ústavní stížnosti stěžovatelky a rozhodl, že napadeným sdělením městského státního zastupitelství a usnesením policie byla porušena stěžovatelčina práva na účinné vyšetřování podle čl. 7 odst. 2 Listiny a čl. 3 Úmluvy, resp. čl. 10 odst. 1 a 2 Listiny a čl. 8 Úmluvy. Ústavní soud proto podle § 82 odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadené sdělení a usnesení zrušil.

Poučení : Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat (§ 54 odst. 2 zákona o Ústavním soudu).

V Brně dne 7. ledna 2026

Josef Baxa
předseda Ústavního soudu

Odlišné stanovisko soudců Tomáše Langáška, Milana Hulmáka,
soudkyň Veroniky Křest'ánové, Dity Řepkové a soudce Jana
Wintra

1. Podle § 14 zákona o Ústavním soudu uplatňujeme odlišné stanovisko k dnešnímu nálezu, jímž bylo konstatováno porušení základních práv stěžovatelky usnesením policie o (v pořadí třetím) odložení věci a jímž bylo toto usnesení zrušeno, protože nesouhlasíme s tím, že většina Ústavního soudu posoudila ústavní stížnost stěžovatelky v této části jako přípustnou.

2. Stěžovatelka totiž proti usnesení policie o odložení věci nepodala řádnou stížnost podle § 141 a § 159a odst. 7 trestního řádu, tedy nevyčerpala procesní prostředek k nápravě (§ 75 odst. 1 zákona o Ústavním soudu). Na vyčerpání tohoto standardního opravného prostředku přitom Ústavní soud v obdobných případech ochrany práv poškozených vždy trval, trvá a i nyní většina Ústavního soudu proklamuje, že na něm bude i nadále trvat (závěr bodu 42 nálezu). Nesplnění této procesní podmínky Ústavní soud stěžovatelce přesto promíjí, ačkoli zákon o Ústavním soudu, který je pro soudce Ústavního soudu podle čl. 88 odst. 2 Ústavy závazný, nic takového neumožňuje. Většina našich kolegů a kolegyně v této souvislosti zmiňuje „výjimečné okolnosti případu“ vzhledem k rozsudku Evropského soudu pro lidská práva *Y proti České republice* ve věci stěžovatelky. Ovšem i ta jediná tomu připodobnitelná zákonná výjimka z nepřipustnosti ústavní stížnosti podle § 75 odst. 2 písm. a) zákona o Ústavním soudu, tedy z důvodu zásadního obecného významu věci (slovy zákona „podstatného přesahu vlastních zájmů stěžovatelky“), je limitována tím, že ústavní stížnost musí být podána „do jednoho roku ode dne, kdy ke skutečnosti, která je předmětem ústavní stížnosti došlo,“ tedy zde od napadeného usnesení policie o odložení věci ze dne 25. 7. 2017. Ústavní stížnost proti němu však stěžovatelka podala až po téměř čtyřech letech, poté co – již s nynějším právním zástupcem – vyvolala tzv. dohled ze strany Městského státního zastupitelství v Praze, ani to jí však nemohlo zpětně vrátit úmyslně zmeškanou lhůtu k podání stížnosti proti policejnímu usnesení o odložení věci, resp. založit přípustnost ústavní stížnosti.

3. Většina si této skutečnosti byla velmi dobře vědoma, ostatně na tento problém poukázalo již odlišné stanovisko čtyř soudců vůči usnesení o povolení obnovy (viz body 26 a 27 disentu ze dne 10. 9. 2025). Tehdy to ovšem ještě nebylo tak vážné, protože šlo jen o obnovu řízení o ústavní stížnosti. Nyní však Ústavní soud o této ústavní stížnosti rozhodl a záměrně její částečnou nepřipustnost (a tím i zákon, kterým je vázán) ignoroval. Většina přitom argumentuje mimoběžně tím, že stěžovatelka nese znaky zvláště zranitelné oběti, že je proto při hodnocení okolností neuplatnění procesních prostředků třeba reflektovat její psychický stav, emoční zatížení a specifické individuální důsledky trestných činů (viz bod 38 nálezu, jakoby se zde předjímalo, že ke spáchání zločinu, jehož by byla stěžovatelka obětí, skutečně došlo, přestože jsme stále toliko ve fázi hodnocení splnění požadavků účinného vyšetřování). Přitom již v době, kdy stěžovatelka mohla stížnost proti odložení věci policií podat, hájila svá práva sama a byla navíc již tehdy (od 14. 3. 2016) kvalifikovaně právně zastoupena advokátkou. Tato advokátka za ni ostatně sepsala i stížnost proti druhému odložení věci. Rozhodnutí nepodat stížnost proti třetímu odložení věci tak bylo vědomou a racionální volbou stěžovatelky (v reakci na dosavadní průběh řízení), jež nyní nelze znevažovat poukazem na její tehdejší psychický stav a emoční zatížení.

4. Evropský soud pro lidská práva sám sice tuto skutečnost nepovažoval za významnou z hlediska posouzení přijatelnosti její stížnosti k evropskému soudu, nicméně podmínky

přijatelnosti stížnosti proti státu podle Úmluvy si posuzuje Evropský soud pro lidská práva autonomně, stejně jako si nezávisle na tom posuzuje Ústavní soud podmínky *přípustnosti* ústavní stížnosti proti jednotlivým rozhodnutím podle zákona o Ústavním soudu. Není to zjevně totéž (většina ostatně připouští, že jde o rozdílné podmínky) a nehledě na to, Evropský soud pro lidská práva není oprávněn interpretovat vnitrostátní zákon (zákon o Ústavním soudu), který nadto ani nijak neaplikuje. Závěr Ústavního soudu o částečné nepřípustnosti ústavní stížnosti, k němuž správně dospělo již usnesení sp. zn. IV. ÚS 707/21, tak Evropský soud pro lidská práva z hlediska Úmluvy (např. práva na spravedlivý proces podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy) nijak neposuzoval, natož aby v něm shledal její porušení.

5. Ignorování částečné nepřípustnosti ústavní stížnosti a zrušení usnesení policie z 25. 7. 2017 tímto nálezem nelze za těchto okolností označit jinak než jako projev svévole ze strany Ústavního soudu, jež navíc může vyvolat pochybnosti o jeho nestrannosti. Je to o to víc politováníhodné proto, že to bylo veskrze zbytečné. I kdyby nevyšly najevo nové okolnosti a neobjevily se nové důkazy, odložení věci nepředstavuje věc rozhodnutou (překážku *rei iudicatae*) a jeho existence sama o sobě nebrání případnému dalšímu vyšetřování, jež by mohlo iniciovat i městské státní zastupitelství poté, co bylo dnešním nálezem zrušeno sdělení (vyrozumění) státní zástupkyně k podnětu stěžovatelky.

6. Fakt nevyčerpání běžné stížnosti proti odložení věci policií je navíc v této věci významný i z hlediska věcného. Policejní orgán stál před situací, kdy se nepodařilo tvrzení stěžovatelky (byť hájitelná) prokázat bez rozumných pochybností ani rozsáhlým dokazováním a kdy sama stěžovatelka prohlásila, že už se k věci nechce dále vyjadřovat, a žádala, aby to bylo respektováno; v souladu s tímto prohlášením pak vědomě stížnost proti třetímu odložení věci nepodala. Nemá a nemůže mít právní relevanci, že si to po téměř čtyřech letech rozmyslela.

V Brně dne 7. 1. 2026

Tomáš Langášek

Milan Hulmák

Veronika Křest'ánová

Dita Řepková

Jan Wintr

Odlišné stanovisko soudce Tomáše Langáška, soudkyně Dity
Řepkové a soudce Jana Wintra

1. Připojujeme podle § 14 zákona o Ústavním soudu odlišné stanovisko i ke zbytku dnešního nálezu. Máme za to, že stěžovatelčina ústavní stížnost měla být ve zbývajících částech zamítnuta jako nedůvodná.

2. Většinu argumentů pro nedůvodnost ústavní stížnosti jsme uplatnili již v odlišném stanovisku proti usnesení sp. zn. Pl. ÚS 27/25 ze dne 9. 10. 2025 o povolení obnovy řízení v této věci. Bez ohledu na náš trvající nesouhlas se však obnova řízení stala příležitostí znovu a důkladně se na ústavní stížnost stěžovatelky podívat, nově i ve světle rozsudku Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Y proti České republice*, včetně detailního prostudování vyšetřovacího spisu.

3. Neshledali jsme však ani poté žádný důvod pro vyhovění ústavní stížnosti. Navzdory představám našich kolegů a kolegyně jsme se utvrdili v tom, že tuto věc již nelze více či lépe účinně vyšetřit. I kdyby se nově objevily důkazy prokazující jinak hájitelná tvrzení stěžovatelky, je trestní odpovědnost s největší pravděpodobností promlčena, a obvinění vedlejšího účastníka z trestného činu proto po právu nelze. A pokud by se snad objevily nové důkazy prokazující hájitelná tvrzení stěžovatelky, měly by orgány činné v trestním řízení povinnost zahájit další prověřování věci i ve vztahu k tomu, zda se jedná o skutečnosti mající vliv na promlčení trestného činu, které bylo státní zástupkyní jednoznačně konstatováno v jejím vyrozumění.

4. S politováním konstatujeme, že se většina našich kolegů a kolegyně s našimi argumenty obsaženými již v odlišném stanovisku k povolení obnovy řízení vypořádala v podstatě jen tak, že je převzala do textu odůvodnění nálezu, čímž jej však jen zatížila mnohomluvností a vnitřní rozporností. Klademe si otázku, jaké to má celé smysl. Orgány činné v trestním řízení opakovaně zaujaly jednoznačný názor na právní kvalifikaci tvrzeného skutku a promlčení trestního stíhání. Přitom Ústavní soud sám v dnešním nálezu konkrétně neuvádí, v čem byly jejich právní názory nesprávné, jakým směrem mají vést dále své vyšetřování, co mají objasnit. Své výtky Ústavní soud formuluje veskrze akademicky („nedostatečné, nedůkladné vyšetřování“, resp. nedostatečné odůvodnění napadených rozhodnutí, což jej vedlo k pokynu „odstranit rozpory a nesrovnatelnosti v tvrzení stěžovatelky“ [sic!], „znovu posoudit stav závislosti“, „hlouběji ... se zabývat významem pojmů“, „vyvarovat se chybných reakcí na primární viktimizaci“, „nahlížet na skutkové okolnosti případu nejen z hlediska podezřelého, ale i očima obětí“ – bod 98 nálezu).

5. S tím souvisí i širší otázka role Ústavního soudu při prosazování práva na účinné vyšetřování. Máme-li respektovat dělbu moci i odlišné funkce soudů na straně jedné a veřejné žaloby na straně druhé při současném poskytování ochrany právu na účinné vyšetřování, je nutné omezit uplatnění tohoto práva jen na extrémní případy svévole a porušení ústavou chráněných hodnot (např. krytí zločinců, ignorování závažných rasových či předsudečných pohnutek pachatelů trestných činů apod.). Jen tak totiž obstojí výjimečnost ingerence Ústavního soudu do vyšetřování trestných činů. Právo na účinné vyšetřování jakožto Evropským soudem pro lidská práva dotvořené (a Ústavním soudem převzaté) základní právo je totiž jediným základním právem, jež není pod běžnou ochranou obecné justice (v napětí s čl. 36 Listiny, čl. 4 Ústavy a s čl. 13 Úmluvy), pouze Ústavního soudu. Pokud bychom chtěli být opravdu důslední v plošném prosazení práva na účinné vyšetřování (nejen

ve zmíněných extrémních situacích), měli bychom derogovat podstatnou část trestního řádu s tím, že neposkytuje poškozeným účinné procesní prostředky soudní ochrany tohoto základního práva. Pokud nechceme být tak radikálně důslední, je třeba se smířit s tím, že soudci Ústavního soudu jsou jediní, kteří ze soudní moci v tomto rozsahu dohlížejí nad vyšetřujícími orgány policie a státního zastupitelství. Pak je ovšem třeba vždy sestoupit z našich akademických výšin na jejich úroveň praktické aplikace práva a přesně jim říci, co v jejich dosavadních zjištěních chybí nebo jaké jejich konkrétní závěry jsou vadné a proč. Třetí možností, kterou preferujeme my, je zdrženlivý přístup Ústavního soudu v těchto věcech.

6. Odůvodnění nálezu je informačně bohaté a dlouhé a je založeno na teoretických a filozofických tezích a všemi směry i proti sobě působících principech (např. v bodech 55 a 56 zdůrazňovaná rovnost či rovnováha mezi právy a povinnostmi obviněného a poškozeného podle nás srovnává nesrovnatelné – práva obviněného vyplývající zejména z čl. 39 a 40 Listiny a z čl. 5 až 7 Úmluvy a práva poškozeného vyplývající z pozitivních závazků státu podle čl. 2 a 3 a případně dalších článků Úmluvy a nejsou stejného druhu). To je současně jeho zásadní problém. Nemá-li jít jen o alibistickou kasaci, aby se – obrazně řečeno – štrasburský vlk nažral a koza zůstala celá, hrozí, že Ústavní soud nebude policejními orgány pochopen. Budeme buď blahosklonně ignorováni jako ti s hlavami v oblacích, anebo horlivě nekriticky následováni při současném porušení jiných konkurujících základních práv, obě s negativními důsledky pro autoritu Ústavního soudu. Naši odborné autoritě a přesvědčivosti nepřispívá ani volné zacházení se znaky skutkových podstat jednotlivých trestných činů a jejich dotváření (bod 88 nálezu). Například závislost, resp. zneužití závislosti je, resp. bylo znakem skutkové podstaty sexuálního nátlaku a pohlavního zneužití a není to totéž co bezbrannost, resp. zneužití bezbrannosti. To, že je někdo na někom závislý, neznamená, že je bezbranný. Nález dokonce hovoří o znaku zranitelnosti, resp. zvláštní zranitelnosti, který se u skutkových podstat v úvahu přicházejících trestných činů ani nevyskytuje.

7. K vyrozumění státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze lze mít dílčí výhrady, ovšem i v tom směru, že s hájitelnými tvrzeními stěžovatelky zachází místy jako s již s prokázanými skutečnostmi. Lze sice souhlasit s většinou v tom, že by z odůvodnění napadených rozhodnutí mělo vyplývat, která hájitelná tvrzení dokazování potvrdilo či vyvrátilo (shrnutí v bodě 98 nálezu), tuto vadu odůvodnění nicméně nepovažujeme za důvod pro vyhovění ústavní stížnosti. Nutno v této souvislosti upozornit též na riziko sekundární viktimizace oběti – ta by hrozila u přístupu, kdy bychom vyvrácení, či potvrzení hájitelných tvrzení chápali jen jako jediné možné alternativy výsledků dokazování. Cílem vyšetřování totiž není a nemůže být vyvrácení hájitelných tvrzení stěžovatelky (to může, ale nemusí vyplynout z dokazování). Hájitelnost jejích tvrzení a respekt k její situaci spočívá v tom, že k jejímu popisu událostí policie přistupuje bez předpojatosti jako k možné či představitelné verzi skutkového děje (a proto i citlivě jako k možné oběti sexualizovaného násilí), a to zásadně bez ohledu na to, zda se nakonec podaří nalézt důkazy, které by tuto verzi prokazovaly do té míry, že to umožní osobu podezřelou z trestného činu obvinít, popř. obžalovat a nakonec odsoudit.

8. Vyšetřování tohoto případu se však jednoduše ocitlo v důkazní nouzi – nepodařilo se prokázat, že by vedlejší účastník vůči stěžovatce (za dobu cca 12 let, kdy k sexuálním kontaktům mezi nimi docházelo) vůbec kdy použil sílu či pohružku síly k překonání jejího odporu či zneužil její bezbrannosti. Hájitelná tvrzení stěžovatelky o použití násilí nebo agrese i o tom, že projevovala slovní nebo fyzický odpor k sexuálním stykům, vedlejší účastník při výslechu popřel (viz též bod 8 rozsudku *Y proti České republice*). Jiné důkazy (ani přímé, ani

neprímé) prokazující verzi stěžovatelky se orgánům činným v trestním řízení navzdory jejich opakovanému úsilí, i s ohledem na dlouhou dobu, která mezitím uplynula, získat nepodařilo. Kromě výsledku vedlejšího účastníka a výsledku dalších svědků k průběhu letitého vztahu mezi stěžovatelkou a vedlejším účastníkem a vedle listinných důkazů (zejména jejich korespondence) byl v tomto případě vypracován i znalecký posudek z odvětví klinické psychologie a psychiatrie (dokonce na opakovanou žádost policie dvakrát doplněný), týkající se osoby stěžovatelky a následků tvrzeného jednání. Znalce u stěžovatelky nezjistily syndrom týrané osoby ani duševní poruchu, jež by se rozvinula na podkladě vnějších stresových faktorů či v jejímž důsledku by byla výrazně manipulovatelná, ani posttraumatickou stresovou poruchu. Naopak znalce dospěly k závěru, že i když byl vztah stěžovatelky k vedlejším účastníkovi ambivalentní, byla schopna jasně projevit nesouhlas s jeho jednáním (viz též body 9 a 11 rozsudku *Y proti České republice*).

9. Ke vznesení obvinění z trestného činu znásilnění orgánům činným v trestním řízení tak scházely nejen důkazy o tom, že vedlejší účastník použil násilí či pohrůžku bezprostředního násilí či jiné těžké újmy nebo zneužil bezbrannosti stěžovatelky (ve smyslu definice znásilnění před rokem 2010 i po něm), ale vůbec o tom, že nešlo o konsenzuální sexuální styk. Proto ani nemohou být relevantní odkazy obsažené v tomto nálezu Ústavního soudu na pozdější judikaturu Nejvyššího soudu týkající se rozšiřujícího výkladu znaků skutkové podstaty trestného činu znásilnění, jakož i na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva mající svůj původ ve zcela jiných skutkových i právních okolnostech (body 78, 81 nálezu).

10. Jinými slovy, případ pro nedostatek důkazů ustrnul na mrtvém bodě. Orgány činné v trestním řízení měly v podstatě jen tvrzení proti tvrzení, přitom není žádný právní důvod, který by je bez dalších důkazů opravňoval upřednostnit tvrzení domnělé oběti proti tvrzení domnělého pachatele. Ústavněprávní pravidlo presumpce neviny a důkazní standard *in dubio pro reo* (v pochybnostech ve prospěch obviněného, resp. podezřelého) to ani neumožňují (viz např. nálezy Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 1624/09 ze dne 5. 3. 2010, bod 50). Právní řády našeho civilizačního okruhu stojí na zásadě vyjádřené již Ulpianem: „satiis enim esse in punitum relinqui facinus nocentis quam innocentem damnari“ – je vhodnější ponechat čin viníka nepotrestán než odsoudit nevinného [Digesta Iustiniani D. 48, 19, 5pr (Ulp. de off. procons.)], převzaté i naším Pavlem Kristiánem z Koldína v jeho *Právech městských království českého* z konce 16. stol. (viz M. Skřejpek. *Římskoprávní zásady v Koldínově díle „Práva městská království českého“*. Všehrad, 2010, ISSN 1210-5740, s. 13-21, pozn. 64); hyperbolicky ji vyjadřuje i W. Blackstone ve svých *Commentaries on the Laws of England in Four Books*. Vol. 2. Book IV. Philadelphia: J. B. Lippincott, 1893, s. 357: „the law holds that it is better that ten guilty persons escape than that one innocent suffer“ („raději zprostit deset viníků než nechat trpět jednoho nevinného“).

11. Nic na tom nemění ani pochopení pro obtížnou situaci obětí sexualizovaného násilí ani odborné poznatky o příčinách a následcích primární a sekundární viktimizace. Vina musí být konkrétnímu pachateli i tak bez rozumných pochybností prokázána. Pokud se to nepodaří, neznamená to, že tvrzení oběti přestala být hájitelná, nebo že dokonce byla vyvrácena (jako mylná, či lživá). Toliko nelze jen na jejich základě vedlejšího účastníka pohnat před soud.

12. Pokud Evropský soud pro lidská práva, a nyní i Ústavní soud, zmiňují závěr státní zástupkyně při výkonu dohledu z roku 2021, která konstatovala pochybení policejního orgánu při vyhodnocení skutkových zjištění a právní kvalifikace tvrzeného jednání, nutno zdůraznit, že se to netýkalo zločinu znásilnění (ani postaru, ani ponovu), nýbrž nového trestného činu sexuálního nátlaku, který zavedl trestní zákoník až od roku 2010 (§ 186 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník). Ten už (při potlačení významu konsensu v definici tohoto

trestného činu) umožňoval postihnout pachatele, který přiměje jiného k pohlavnímu či obdobnému styku zneužívaje jeho závislosti nebo svého postavení a z něho vyplývající důvěryhodnosti nebo vlivu (§ 186 odst. 2 trestního zákoníku), tedy – i s ohledem na limitovaná skutková zjištění v dané věci – nevylučoval vznesení obvinění vůči vedlejšímu účastníku z tohoto přečinu (nikoli však mnohem závažnějšího zločinu znásilnění). Jak však uvedla státní zástupkyně v roce 2021 i Ústavní soud v usnesení sp. zn. IV. ÚS 707/21 v témže roce, i při takové kvalifikaci (s výhradou, že byla stále jen teoretická) již došlo k zániku trestnosti uplynutím promlčecí doby pěti let.

13. Bylo-li promlčeno v roce 2021, tím spíše je promlčeno teď, v roce 2026. Nynější závěr Ústavního soudu, že „závěr o promlčení trestní odpovědnosti je předčasný“ (bod 92 nálezu), je za těchto okolností zjevně alibistický.

14. Není přitom zřejmé, co dalšího by při obnovení vyšetřování po dalších 9 letech měla policie zjišťovat a objevit. Důkazy proti domnělému pachateli si jednoduše vymyslet nesmí. I domnělý pachatel má svá základní práva, i jemu svědčí požadavky na právní jistotu, mimo jiné nebýt bezdůvodně opakovaně popotahován kvůli podezření ze spáchání trestného činu. Svědčila a svědčí mu presumpce neviny. Jakkoli Ústavní soud jindy a jinak poukazuje na oprávněné zájmy obětí sexuálně motivovaných násilných trestných činů i systémové dluhy vůči nim, měl by si dát velký pozor na to, aby ani v nejmenším nevyvolával dojem, že se nyní za každou cenu hledají možnosti, jak domnělé pachatele odsoudit nebo alespoň obvinít.

15. Domnělého pachatele nelze obvinít, natož obžalovat, v pochybnostech, bez důkazů, či za zjevně promlčený trestný čin (viz § 2 odst. 5, § 160 odst. 1, § 176 odst. 1 trestního řádu); i Evropský soud pro lidská práva uznává, že právo obětí na účinné vyšetřování nelze účinně prosadit proti promlčení trestního stíhání s ohledem na právní jistotu a práva obviněného podle článku 7 Úmluvy (viz poradní posudek velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva k žádosti arménského kasačního soudu č. P16-2021-001 z 26. 4. 2022, bod 66). Sám Ústavní soud by se měl důsledně vyvarovat formulací, které by mohly být chápány jako předpokaté a jimiž by mohl zpochybnit svou nestrannost, jako např. v bodě 99 nálezu, že „prověření svých hájitelných tvrzení se stěžovatelka dosud nedomohla“ a že napadené vyrozumění státní zástupkyně Městského státního zastupitelství v Praze „může naopak znamenat pro stěžovatelku frustraci z toho, že i přes značnou procesní aktivitu její i orgánů státu [sic!] k náležitému prověření a pojmenování protiprávního jednání zohledňující šíři a intenzitu, určení jeho viníka s příslušnou včasnou reakcí dosud nedošlo“.

16. Problematickým shledáváme i to, jak nález pracuje se sekundární viktimizací. Hrozba sekundární viktimizace obětí trestných činů je závažná a všechny orgány činné v trestním řízení si tohoto rizika, zejména v komunikaci s domnělou obětí trestného činu, musí být vědomy. Opatření k předcházení sekundární viktimizaci však nesmí vést k popření presumpce neviny a „oslepení“ vyšetřovatelů, státních zástupců a soudců v tom smyslu, že budou přehlížet okolnosti svědčící ve prospěch osoby podezřelé ze spáchání trestného činu. V této věci jde zejména o dopisy na rozloučenou, korespondenci adresovanou stěžovatelkou vedlejšímu účastníku, přijímání darů, fakt, že jej opakovaně označila při hospitalizaci na prvním místě za blízkou osobu k informování atd. Policejní orgán se na tyto okolnosti svědčící ve prospěch vedlejšího účastníka logicky dotazoval i znalkyň a znalkyně obecně odpověděly, že není výjimečné, že oběť má jediný blízký vztah s člověkem, který je podstatným zdrojem jejího utrpení. Orgány činné v trestním řízení i Ústavní soud však musí mít na zřeteli, že jde stále jen o obecný poznatek, o domněnku, na niž obvinění, natož odsouzení konkrétní osoby stavět nelze (oproti tomu většina v bodě 94 nálezu: „jednání stěžovatelky by mohlo být i jednou z typických reakcí oběti“ – ano, mohlo, ale to ještě

neprokazuje, že bylo). Zejména v situaci, kdy osoby ve vztahu nežily ve společné domácnosti a setkávaly se nepravidelně, s většími či menšími časovými odstupy, je zcela legitimní, že si vyšetřovatelé kladli tyto otázky a snažili se zjistit, proč se s vedlejším účastníkem stěžovatelka opakovaně po tak dlouhou dobu stýkala, tvrdí-li, že se na ní po celá léta dopouštěl sexuálního násilí.

17. Lze tedy uzavřít, podobně jako v odlišném stanovisku k nálezu sp. zn. Pl. ÚS 2/25 ze dne 9. 7. 2025, vydaném v obnoveném řízení v reakci na rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ve věci *Z proti České republice*, že i v tomto konkrétním případě je trestní stíhání za inkriminovaný skutek, i kdyby snad bylo možné v něm spatřovat nějaké trestné činy, po tak dlouhé době s největší pravděpodobností promlčeno. K obvinění, nebo dokonce k odsouzení domnělého pachatele tak v tomto případě zřejmě ani nedojde. Bude nyní na orgánech činných v trestním řízení, jak s nálezem v této věci i v jiných věcech naloží. Stále zůstává prostor interpretovat jej úzce jen jako pokyn „znovu a lépe“ tak, aby v tomto odlišném stanovisku nastíněná rizika byla eliminována a ve snaze dostat pozitivním závazkům státu nedošlo k popření závazků negativních (presumpce neviny, *in dubio pro reo*), za což by Česká republika v posledku také mohla být Evropským soudem pro lidská práva volána k odpovědnosti. Nutno stále opakovat, že spravedlnost pro oběti nelze vystavět na nespravedlnosti vůči (potenciálně) obviněným.

V Brně dne 7. 1. 2026

Tomáš Langášek

Dita Řepková

Jan Witr